

Reclasseren en strafbaar gedrag

Een analyse van frequentie,
ernst en type delictgedrag

De auteurs zijn werkzaam bij het lectoraat Modelleren van Maatschappelijke Impact van Saxion Hogeschool.

De resultaten zijn gebaseerd op eigen berekeningen van het lectoraat Modelleren van Maatschappelijke Impact op basis van reclasseringsdata in combinatie met niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het onderzoek van het lectoraat is gefinancierd vanuit een samenwerking tussen Saxion en de drie reclasseringsorganisaties in Nederland.

Colofon

Datum 2 juni 2025

Afdeling Lectoraat Modelleren van Maatschappelijke Impact

Anouk Visser, MSc., dr. Laura Doornkamp, Mijneke Roeland MSc.,

Auteur Douwe Duijnstee & dr.ir. Attila Németh

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting.....	5
1.1	De empirische analyse.....	5
1.2	Conclusie	6
2	Inleiding	7
2.1	Leeswijzer	7
3	Methode.....	9
3.1	Onderzoekspopulatie	9
3.2	CBS-microdata.....	10
3.3	Variabelen	11
3.4	Analyse.....	11
3.4.1	Beschrijvende analyses	11
3.4.2	Significante verandering	12
4	Frequentie strafbaar gedrag.....	13
4.1	Instream OM	13
4.2	Aantal delicten per persoon	15
5	Ernst van strafbaar gedrag.....	17
5.1	Lichte en zware delicten.....	17
5.2	Ernst van delicten op typeniveau	17
6	Strafbaar gedrag op typeniveau	20
6.1	Strafbaar gedrag type 1	20
6.2	Strafbaar gedrag type 2	21
6.3	Strafbaar gedrag type 3	22
6.4	Strafbaar gedrag type 4	23
6.5	Strafbaar gedrag type 5	24
6.6	Strafbaar gedrag type 6	25
6.7	Strafbaar gedrag type 7	26
6.8	Strafbaar gedrag type 8	27
6.9	Strafbaar gedrag type 9	28
6.10	Strafbaar gedrag type 10	29
6.11	Strafbaar gedrag type 11	30
6.12	Strafbaar gedrag type 12	31
6.13	Strafbaar gedrag type 13	32
6.14	Strafbaar gedrag type 14	33

Datum 2 juni 2025

Titel Reclasseren en strafbaar gedrag

Pagina 4 / 46

6.15	Strafbaar gedrag type 15	34
6.16	Strafbaar gedrag type 16	35
6.17	Strafbaar gedrag type 17a	36
6.18	Strafbaar gedrag type 17b	37
6.19	Strafbaar gedrag type 17c	38
7	Conclusie & discussie	39
7.1	Samenvattend	39
7.2	Discussie	39
7.3	Conclusie	40
8	Verantwoording	41
9	Literatuur	42
10	Bijlage 1 – strafzwaarte per type per jaar	43
11	Bijlage 2 – delicten instroom OM per delictscategorie	44

1 Managementsamenvatting

In dit deelrapport is het onderwerp strafbaar gedrag verder uitgewerkt met behulp van een empirische analyse. De uitwerking is een verdieping op een voorgaande MKBA raming (Németh et al., 2022). In dit deelrapport 'strafbaar gedrag' wordt ingegaan op de frequentie, de ernst en het soort delicten dat reclassenten plegen. Het verstrekt inzicht in het strafbaar gedrag van reclassenten en de veranderingen in dit strafbare gedrag na de start van reclasseringsinzet.

De reclassering is, indien succesvol, van invloed op het voorkomen van (herhaald) strafbaar gedrag. Dit wordt in onderzoek veelal in kaart gebracht door te kijken naar de aan- of afwezigheid van recidive. Deze definiëring beperkt het resultaat van de inspanning van de reclassering tot een dichotomie, ze zijn wel succesvol wanneer iemand niet recidiveert óf ze zijn niet succesvol als iemand wél recidiveert. Het stoppen met strafbaar gedrag gebeurt echter in veel gevallen niet van de één op de andere dag, en het verloop is zelden lineair. Het doet dus meer recht aan de inspanning van de reclassering als er wordt gekeken naar de frequentie en ernst waarmee wordt gepleegd en de veranderingen in deze frequentie en ernst tijdens en na inspanning van de reclassering. Daarnaast is het interessant om te weten of het soort delicten dat reclassenten plegen verandert en of subgroepen (typen) binnen de reclassentenpopulatie zijn die zich meer dan andere typen richten op een specifiek soort delict.

1.1 De empirische analyse

Met de empirische analyse brengen we met behulp van CBS-microdata (INOMDATUMINSCHR, INOMPLEEGDAT, INOMSCM10 en INOMINDELINGSTRAFZWAARTE) de frequentie en ernst van strafbaar gedrag en het soort delicten gepleegd van de Nederlandse reclassentenpopulatie (2013-2019) in kaart. We specificeren de analyses op typeniveau aan de hand van de verschillende typen reclassenten zoals beschreven in Visser, Roeland, Stegink, Linnenbank & Németh (2022).

In de periode voorafgaand aan de reclasseringsinzet (jaar -3, jaar -2 en jaar -1) neemt het percentage mensen dat instroomt bij het OM toe voor alle typen (subgroepen). De mate van toename verschilt tussen typen, sommige typen vertonen al langer strafbaar gedrag en starten dus in jaar -3 al met een groot percentage mensen dat instroomt. Andere typen laten in jaar -3 nog bijna geen strafbaar gedrag zien maar hebben een sterke toename in de jaren daarna. Ook de frequentie van de delicten neemt toe in deze periode. Er is uitgegaan van een gemiddeld aantal delicten per persoon en wederom geldt, voor alle typen is sprake van een stijging van het aantal delicten in de periode voorafgaand aan reclasseringsinzet.

Zodra de reclasseringsinzet start (jaar +1), is een verandering in strafbaar gedrag zichtbaar. Het percentage reclassenten per type dat instroomt bij het OM neemt drastisch af en daalt vaak in jaar +1 al onder het percentage van jaar -3. Als dat nog niet in jaar +1 gebeurt dan wel in jaar +2 of jaar +3 want de afname zet ook in deze jaren na de start van reclasseringsinzet door. Dit is ook zichtbaar in de frequentie van het gemiddeld aantal delicten dat reclassenten per type plegen. Ook deze frequentie neemt drastisch af.

Ten aanzien van ernst is een vergelijkbaar patroon *niet* zichtbaar. Het aantal delicten dat gecategoriseerd wordt als zwaar ten opzichte van het aantal delicten dat gecategoriseerd wordt als licht, blijft gedurende de volledige onderzoeksperiode relatief stabiel (namelijk één derde zware delicten, twee derde lichte delicten). Statistische toetsen laten wel zien dat er sprake is van een significante verandering ten gunste van het aantal lichte delicten.

1.2 Conclusie

De analyses in dit rapport laten zien dat strafbaar gedrag in veel gevallen al langer bezig is maar escaleert vlak voor de start van reclasseringsinzet. Het soort delicten dat wordt gepleegd verandert door de jaren heen nauwelijks. Maar na de start van reclasseringsinzet neemt zowel het aantal mensen dat strafbaar gedrag vertoont, als de hoeveelheid delicten die worden gepleegd flink af. En hoewel de verandering in ernst klein is, is er wel sprake van een significante verschuiving naar meer lichte delicten. Op zowel frequentie als ernst treedt er dus een positieve verandering op na de start van reclasseringsinzet. Deze verandering is zichtbaar bij alle typen.

2 Inleiding

Jaarlijks zetten de drie reclasseringsorganisaties (3RO) zich in voor ongeveer 80 duizend volwassenen. Zij geven advies aan de rechter of officier van justitie, houden toezicht op mensen die een strafbaar feit hebben begaan, voeren gedragsinterventies uit om te voorkomen dat mensen opnieuw de fout in gaan en zijn verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van werkstraffen. De inzet van de 3RO heeft tot doel om strafbaar gedrag te voorkomen en te verminderen en zo bij te dragen aan een veiliger samenleving.

Meestal wordt het effect van reclasseringsinzet ingeschat op basis van strafrechtelijke recidive in een bepaalde tijd ná afloop van reclasseringstoezicht of werkstraf. Daarmee wordt recht gedaan aan het gedeelte “voorkomen” uit de doelstelling van de 3RO, maar lijkt er minder ruimte te zijn voor de invulling van “verminderen”. Terwijl het verminderen van strafbaar gedrag wel degelijk een goede indicatie vormt van (een gebrek aan) succes. Stoppen met strafbaar gedrag gaat voor sommige mensen namelijk met vallen en opstaan. Als iemand minder delicten pleegt en/of minder ernstige delicten pleegt is ook sprake van een afname van strafbaar gedrag en is dat een teken van vooruitgang.

Ook vanuit het vraagstuk rondom maatschappelijke impact, zijn we geïnteresseerd in de *verandering* in strafbaar gedrag. Een verandering kan worden gedefinieerd als een afname van het aantal mensen dat strafbaar gedrag vertoont (zie 4.1 *Instroom OM*), een afname van het aantal delicten dat mensen gemiddeld pleegt (zie 4.2 *Aantal delicten per persoon*) en een verandering in het percentage zware/lichte delicten (zie *Hoofdstuk 5 Ernst van strafbaar gedrag*). Een verandering in strafbaar gedrag kan ook een verandering in het soort delict gedrag betekenen (zie 4.1 *Instroom OM* en 6 *Strafbaar gedrag op typeniveau*). In dit rapport kijken we naar de verandering in strafbaar gedrag 3 jaar vóór en 3 jaar ná de start van actieve reclasseringsinzet. De focus ligt hierbij op veranderingen in frequentie en veranderingen in ernst. Beide vormen een indicatie van een verbetering, dan wel verslechtering van de situatie met betrekking tot strafbaar gedrag.

Deelrapport Reclasseren en strafbaar gedrag

In het rapport *De waarde van reclasseren in Nederland* (Németh, et al., 2022) wordt de meerwaarde van reclasseren besproken voor de Nederlandse maatschappij. De conclusie in dat rapport luidt dat iedere euro investering in de reclassering, direct rond reclassenten een maatschappelijke waarde van twee euro heeft. Voor deze raming is echter nog geen onderscheid gemaakt tussen verschillende typen (zoals besproken in het rapport *Typologie reclassenten* (Visser, et al., 2022)). Verschillende deelrapporten gaan daarom in op een inhoudelijk thema en de mate waarin dit relevant is voor verschillende typen. Om uiteindelijk een nieuwe versie van het rapport *De waarde van reclasseren in Nederland* aan te bieden met hierin een verwachte maatschappelijke meerwaarde op typeniveau, inhoudelijke duiding en mogelijke beleidsimplicaties.

2.1 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit drie inhoudelijke hoofdstukken (hoofdstuk 4 t/m 6) en een korte samenvattende conclusie en discussie. Eerst wordt in hoofdstuk 3 de methode beschreven, waarbij de populatie, databestanden en analyses centraal staan. In het eerste inhoudelijke hoofdstuk, hoofdstuk 4, wordt de frequentie van strafbaar gedrag beschreven. In dit hoofdstuk beantwoorden we de vragen: hoeveel mensen gaan in ieder jaar de fout in, en hoe veel delicten plegen zij gemiddeld? In hoofdstuk 5 wordt

ingegaan op de ernst van het delictgedrag en hoe de verhouding tussen lichte en zware delicten eruit ziet in de verschillende jaren voor en na de start van reclasseringsinzet. In hoofdstuk 6 is een kort profiel geschreven met betrekking tot strafbaar gedrag per type reclassent (op basis van Visser, et al., 2022). Tot slot wordt in de conclusie en discussie (hoofdstuk 7) stil gestaan bij de methodologische keuzes binnen deze studie en de samenvattende conclusie.

3 Methode

3.1 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat, net als in de andere deelrapporten, uit alle reclassenten bij de drie reclasseringsorganisaties met actieve inzet in 2016 (N=83.794). Onder actieve inzet¹ van de reclassering worden de volgende werkzaamheden verstaan:

- Alle bezochte vroeghulpen;
- Alle uitgebrachte adviezen;
- Alle gestarte toezichten (met datum 1e face to face-contact);
- Alle gestarte werkstraffen (met datum 1e werkdag);
- Alle gestarte gedragsinterventies (met datum 1e bijeenkomst);
- Alle afgeronde plaatsingen forensische zorg.

Oprachten waarvoor de reclassering zich heeft ingespannen, maar die niet tot deze daadwerkelijke inzet hebben geleid, zijn niet meegenomen.

Voor het doel van dit onderzoek is het van belang dat kan worden bekeken hoe mensen zich na de start van reclasseringsinzet hebben ontwikkeld. Idealiter wordt er gebruik gemaakt van een zo recent mogelijke populatie. Daarnaast wordt de eis gesteld dat er minstens drie jaar aan data beschikbaar is over het verloop in de tijd na de start van reclasseringsinzet. Aangezien de reclasseringsgegevens, en ook de meeste gegevens (bij start van dit onderzoek) bij het CBS, beschikbaar zijn tot 2020, is de keuze gemaakt voor 2016 als peiljaar. Dit stelt in staat om zowel achter- als vooruit in de tijd te kijken.

De onderzoekspopulatie met actieve reclasseringsinzet in 2016 bestaat uit 83.794 unieke reclassenten. Door het CBS zijn 82.954 personen juist gekoppeld (99%). In de onderzoekspopulatie is 85% man en de gemiddelde leeftijd is 36 jaar (tabel 1). Op enig moment in de drie jaar na start van reclassering overlijden 1.121 reclassenten (1%). Deze personen worden niet meegenomen in de verdere analyse. Hierdoor bestaat de uiteindelijke populatie uit 81.833 personen.

In het rapport *Typologie reclassenten* (Visser, et al., 2022) is een deel van de onderzoekspopulatie onderverdeeld in 15 verschillende typen (n=12.017; zie tabel 1). De mensen in cluster 1 t/m 15 staan allen in 2016 onder toezicht van de reclassering. De overige mensen zijn onderverdeeld in cluster 16 (onder toezicht maar niet ingedeeld in een cluster omdat er voor hen geen RISc 4.0 data aanwezig was), 17a (reclassenten met alleen een werkstraf), 17b (reclassenten met alleen advies) en 17c (reclassenten met een combinatie van advies en een werkstraf). Voor de werkwijze, verantwoording en precieze onderverdeling verwijzen we graag naar Visser, et al. (2022). Voor de typen 1 tot en met 15 is er een verandertheorie geformuleerd. In dit deelrapport werken we de verandering in strafbaar gedrag voor alle typen uit in hoofdstuk 6.

In dit deelrapport wordt de onderzoekspopulatie onderzocht op ingestroomde delicten bij het Openbaar Ministerie (OM) (zie paragraaf 2.2). Niet alle reclassenten komen terug in deze data. Gevolg hiervan is dat het grootste gedeelte van de analyses in dit deelrapport worden uitgevoerd voor N=80.759.

¹ Uitgangspunt is dat in 2016 een programma in het systeem van de reclassering (IRIS) is aangemaakt. Dit betekent in het algemeen dat de reclassering actief bezig is geweest met de betreffende opdracht voor de reclassent. Daarbinnen is gekeken of er sprake is geweest van een daadwerkelijke start, zoals omschreven in de opsomming. Voor de analyses is er voor nu voor gekozen om de duur van de reclasseringsinzet van toezichten, werkstraffen en gedragsinterventies te bepalen vanaf de datum van de aanmaak van het programma tot de feitelijke einddatum van het programma en/of einddatum van de opdracht/programmacombinatie bij afgeleide opdrachten. Bij vroeghulpen, adviezen en plaatsingen forensische zorg is de uitstroombdatum genomen, omdat deze taken niet expliciet gericht zijn op gedragsverandering in de loop van een bepaalde periode en daarom voor dit onderzoek gezien kunnen worden als een 'momentopname'.

Tabel 1. Beschrijving reclasseringspopulatie N=82.954

Cluster	N	Gemiddelde leeftijd (standaard deviatie)	Mannen	Vrouwen
1	905	39 (14)	764 (84%)	141 (16%)
2	728	30 (10)	706 (97%)	22 (3%)
3	656	32(9)	606 (92%)	50 (8%)
4	1.071	32(11)	1.009 (94%)	62 (6%)
5	647	38(11)	535 (83%)	112 (17%)
6	765	33(10)	71 (93%)	54 (7%)
7	1.078	34(11)	964 (89%)	114 (11%)
8	676	31(11)	644 (95%)	32 (5%)
9	589	38(13)	535 (91%)	54 (9%)
10	1.635	38(14)	1.447 (89%)	188 (11%)
11	706	31(9)	669 (95%)	37 (5%)
12	521	34(10)	452 (87%)	69 (13%)
13	482	33(10)	460 (95%)	22 (5%)
14	416	39(10)	355 (85%)	61 (15%)
15	1.141	37(12)	937 (82%)	204 (18%)
16	19.133	36(13)	16.758 (88%)	2.375 (12%)
17a	29.028	36(12)	23.988 (83%)	5.040 (17%)
17b	18.035	37(14)	15.333 (85%)	2.702 (15%)
17c	4.742	35(12)	4.001 (84%)	741 (16%)
Totaal	82.954	36(13)	70.874 (85%)	12.080 (15%)

3.2 CBS-microdata

Om de verandering in strafbaar gedrag van reclassenten op het gebied van ernst en frequentie meetbaar te maken, wordt gebruik gemaakt van CBS-microdata. Het voornemen is hierbij dat er zes perioden worden gemeten, op jaarniveau drie jaar voor de start van de reclassering en drie jaar na de start. Het startmoment is bepaald op basis van de data die de reclassering hierover heeft. In deze deelrapportage is gebruik gemaakt van het bestand InstroomOMTab. In het bestand Instroom OM staan alle personen met één of meerdere rechtbankstrafzaken die zijn ingestroomd bij het Openbaar Ministerie (OM). In dit bestand is informatie opgenomen over het soort delict en de pleegdatum van het delict, tevens is de datum waarop de zaak is ingestroomd opgenomen.

De data in InstroomOm is geregistreerd op dagniveau. Dat wil zeggen dat de exacte situatie op een datum bekend is. We weten op welke dag reclasseringsbemoedening is gestart en op welke dag een reclassent voor een delict instroomt bij het OM. We maken in deze situatie gebruik van de notatiemogelijkheid T-3, T-2, T-1, T1, T2 en T3. Een DBC-diagnose binnen 365 dagen na start van reclasseringsbemoedening valt in T1, 365 tot 730 dagen is T(-)2, 730 tot 1095 dagen is T(-)3. In andere deelrapporten is soms ook sprake van informatie op jaarniveau, met een vast peilmoment, dat is in dit deelrapport dus niet het geval. Ten behoeve van de leesbaarheid gebruiken we de notatiemogelijkheid T-3 t/m T3 in de tabellen en figuren, maar spreken we van 'jaar -3 t/m jaar +3' in de lopende tekst.

3.3 Variabelen

De variabelen RINPERSOON(S) worden gebruikt om de reclassenten te extraheren uit de populatie in de CBS-bestanden. Het bestand Instroom OM wordt gebruikt om te laten zien hoeveel reclassenten in de vooraf bepaalde jaren (opnieuw) in aanraking komen met justitie en met welk feit. Op basis van dit bestand wordt de frequentie van strafbaar gedrag en de ernst van strafbaar gedrag geschetst. Tabel 2 geeft weer welke variabelen uit het bestand Instroom OM worden gebruikt. Op basis van het zaaknummer en de data kunnen we delicten koppelen aan de verschillende jaren in de onderzoeksperiode. Op basis van INOMSCM10 kunnen we de gepleegde delicten indelen in verschillende delictscategorieën. De variabele INOMINDELINGSSTRAFZWAARTE gebruiken we voor de analyses over ernst van delicten.

Tabel 2. Gebruikte variabelen Instroom OM

Variabele	Definitie
RINZAAKNR	Zaaknummer van een strafzaak
INOMDATUMINSCHR	De datum waarop een strafzaak is ingeschreven bij het Openbaar Ministerie (OM)
INOMPLEEGDAT	Datum waarop een misdrijf is gepleegd, ingeschreven bij het Openbaar Ministerie (OM)
INOMSCM10	Een misdrijf geclassificeerd naar de indeling van de standaard classificatie misdrijven 2010 voor vervolging en berechting
INOMINDELINGSTRAFZWAARTE	De strafzwaarte van het feit waarop in de wet de hoogste straf staat (zwaarste feit), ingedeeld in een categorie

3.4 Analyse

3.4.1 Beschrijvende analyses

In de eerste stap zijn er beschrijvende analyses uitgevoerd. Dat wil zeggen dat er voor alle reclassenten, op typeniveau, frequentietabellen en kruistabellen zijn opgevraagd. Alle inhoudelijke data zijn geanalyseerd binnen een werkomgeving van het CBS. Binnen deze omgeving is alles toegankelijk, maar er zijn diverse regels waaraan voldaan moet worden om data te exporteren, te publiceren en inzichtelijk te maken voor anderen buiten de omgeving. Een belangrijke regel hierbij is het minimaliseren van het risico op onthulling. Dit betekent dat er geen gegevens worden gepubliceerd die het mogelijk maken dat individuen herkend kunnen worden. Dit gebeurt onder andere als iets dusdanig weinig voorkomt, waardoor het gelijk duidelijk is om welke personen het gaat.

Er kan bijvoorbeeld een onthullingsrisico ontstaan wanneer onderzoekers een leeftijdsverdeling maken en slechts 4 reclassenten 18 jaar zijn. Zodra wordt aangegeven dat alle 18-jarigen een werkstraf hebben in verband met een overval in 2016, dan weten mensen die een 18-jarige met een werkstraf kennen dat hij of zij deze heeft in verband met een gepleegde overval.

In dat geval mag deze data dus niet gepubliceerd worden. Op zo'n moment zijn er twee keuzes:

- Keuze 1 is om deze data niet te exporteren. Deze keuze is een aantal keer gemaakt wanneer bepaalde antwoordcategorieën binnen een variabele niet of nauwelijks voorkomen.

- Keuze 2 is om de waarde van deze data op te hogen naar 10. Deze keuze is gemaakt als er slechts één enkel type is waarbij een bepaalde antwoordcategorie onvoldoende vaak voorkomt. Vooral voor de afbeeldingen met trendlijnen geeft deze keuze een beter overzicht.

In dit rapport wordt waar mogelijk op typeniveau geanalyseerd hoeveel delicten instromen bij OM. Voor sommige analyses specificeren we deze analyse verder door te kijken naar verschillende delictscategorieën. Bij die specificatie is er sprake van een onthullingsrisico. Sommige soorten delicten komen namelijk zeer weinig voor onder bepaalde typen (te weten overige misdrijven Wetboek van Strafrecht, vuurwapenmisdrijven en misdrijven overige wetten). Deze data is niet geëxporteerd (de hierboven beschreven keuze 1). In de figuren 6 t/m 24, 28, 30, 31 en 32 kunnen voor deze misdrijven 0-waarden worden weergegeven die eigenlijk een fractie hoger liggen (absolute aantallen tussen 0 en 10). In dit deelrapport is er niet voor gekozen om data op te hogen naar 10 (keuze 2), omdat het onthullingsrisico bij meerdere typen voorkomt.

3.4.2 Significante verandering

Om te onderbouwen dat de ernst en frequentie van delicten daadwerkelijk veranderd is, is een wilcoxon signed rank-test uitgevoerd. Deze test is geschikt om, in het geval van een niet-normale verdeling, te berekenen wat het verschil is tussen twee perioden en of dit verschil significant is. Er is voor gekozen om het verschil tussen het gemiddelde aantal delicten per jaar en de gemiddelde ernst per jaar, op basis van jaar -3 tot en met jaar -1 en jaar +1 tot en met jaar +3 te toetsen.

4 Frequentie strafbaar gedrag

De reclassering is, indien succesvol, van invloed op het voorkomen van (herhaald) strafbaar gedrag. Dit wordt in onderzoek veelal in kaart gebracht door te kijken naar de aan- of afwezigheid van recidive. Deze definitie beperkt het resultaat van de inspanning van de reclassering tot een dichotomie, ze zijn wel succesvol wanneer iemand niet recidiveert óf ze zijn niet succesvol als iemand wél recidiveert. Het stoppen met strafbaar gedrag gebeurt echter in veel gevallen niet van de één op de andere dag, en het verloop is zelden lineair. Het doet dus meer recht aan de inspanning van de reclassering als er wordt gekeken naar de frequentie waarmee wordt gepleegd en de veranderingen in deze frequentie tijdens en na inspanning van de reclassering. In dit rapport is de frequentie (van strafbaar gedrag) gedefinieerd als het aantal delicten dat een individu pleegt.

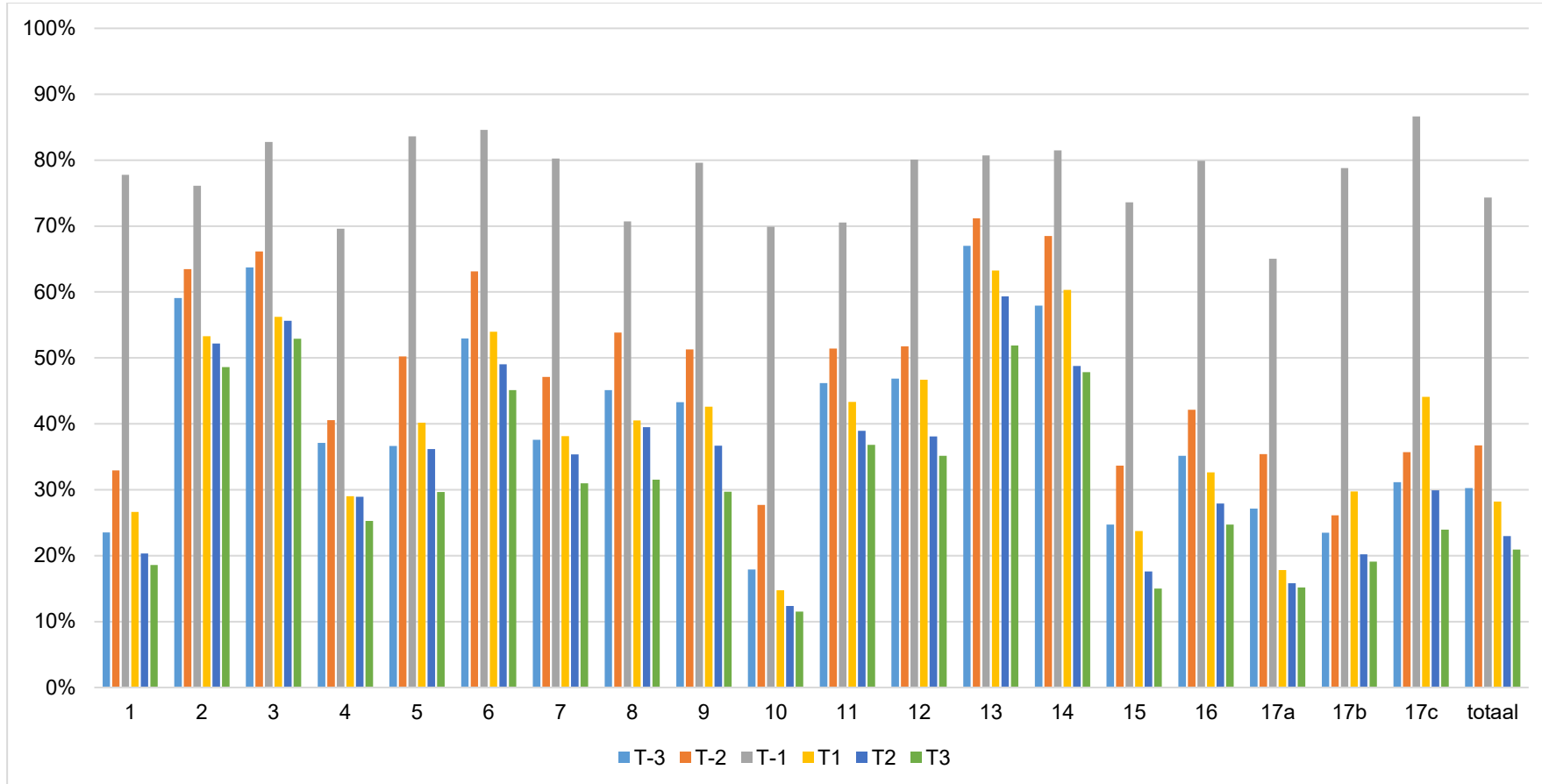
4.1 Instroom OM

Allereerst is in kaart gebracht welk percentage reclassenten met actieve inzet in 2016 (per type) in verschillende jaren in aanraking kwam met het OM (figuur 1). Dit zegt nog niets over de frequentie per type, maar laat wel het pleegpatroon per type zien. Waarbij jaar -1 (het jaar voor de start van reclasseringsinzet) voor alle typen het moment is waarop de meeste reclassenten in aanraking kwamen met het OM. Voor alle typen geldt daarnaast een oplopend pleegpatroon in de periode van jaar -3 tot en met jaar -1. Van jaar -1 tot jaar +1 vindt voor alle typen een grote afname plaats in het percentage reclassenten per type dat instroomt bij het OM. Dit patroon is voor bijna alle typen (behalve type 4) aflopend. Dit houdt in dat na de start van reclasseringsinzet, het aantal reclassenten per type dat instroomt bij het OM afneemt, en dat deze afname doorzet.

Een aantal typen laten vergelijkbare patronen zien, waarbij enkele typen over een langere periode in beeld zijn bij het OM. Dit betreft met name typen 2, 3, 6, 13 en 14. De instroom bij het OM is voor deze typen in jaar -3 al meer dan 50 procent. Op het piekpunt (jaar -1), zijn ze ongeveer even vaak in beeld als andere groepen, maar hun daling naderhand is minder sterk aflopend. In jaar +3 stroomt nog steeds ongeveer 50 procent van de mensen in typen 2, 3, 6, 13 en 14 in bij het OM. Desalniettemin is er van jaar -1 (vlak voor de start van reclasseringinzet) naar jaar +3, wel een duidelijke verbetering zichtbaar. Met een ruime daling van 27 procent (type 1) tot 39 procent (type 6). Ook ten opzichte van jaar -3 laten al deze typen vooruitgang zien (met een gemiddelde daling van 11%).

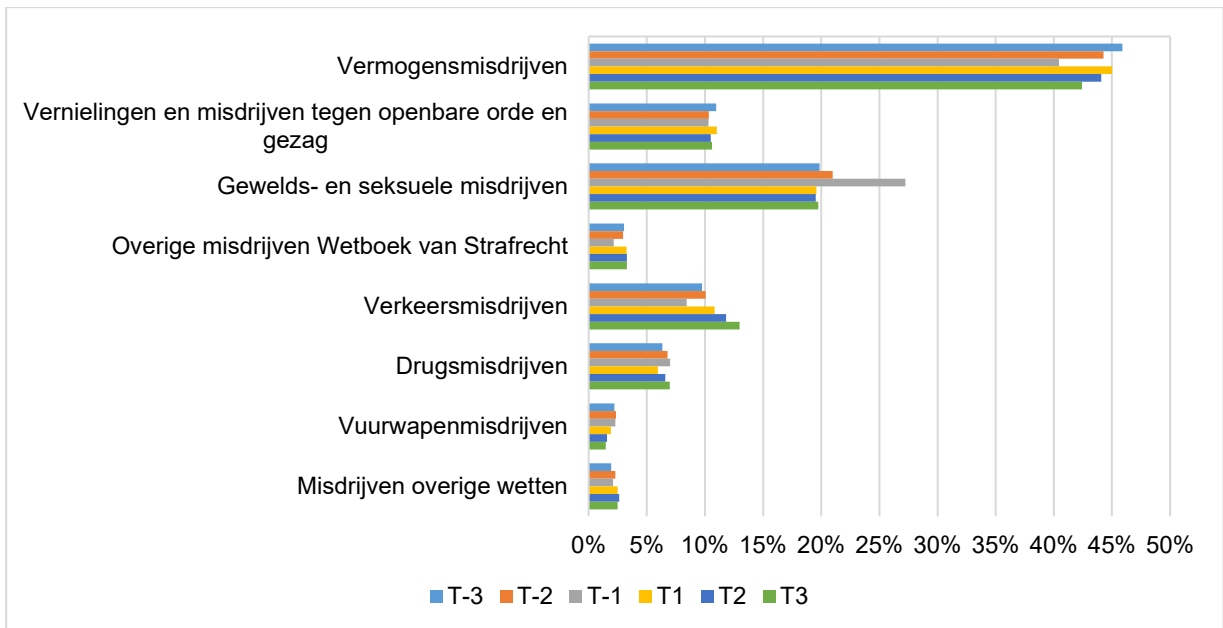
Voor typen 1, 10, 15 en 17b is juist een patroon zichtbaar met relatief weinig strafbaar gedrag (buiten het jaar -1 om). Ten tijde van jaar -3 stroomt minder dan 25% van de reclassenten in deze typen in bij het OM. De stijging van het aantal instromers van jaar -3 naar jaar -1 is dan ook ontzettend groot. Waarbij alle genoemde typen in meer dan 70% van de gevallen instromen bij het OM in jaar -1. Daarmee is een stijging van meer dan 50% realiteit voor deze typen. Echter, de daling na jaar -1 is ook zeer sterk voor deze typen. Het grootste verschil treedt op in het eerste jaar van de reclasseringsinzet. Waarbij typen 10 en 15 in jaar +1 direct minder instromen dan in jaar -3 (dus een directe verbetering ten opzichte van het beginpunt). Voor type 1 en 17b verloopt de afname iets minder sterk en zij keren terug op een vergelijkbaar of licht verhoogd niveau in jaar +1 (ten opzichte van jaar -3). In jaar +3 zijn alle vier genoemde typen afgenomen tot minder dan 20% instroom bij het OM. Dit is een afname ten opzichte van jaar -1, maar ook ten opzichte van jaar -3.

Ongeacht de mate van stijging en daling tussen jaar -3 tot jaar +3, laten alle typen ten tijde van jaar +3 een verbetering zien ten opzichte van jaar -3. Dit is noemenswaardig omdat dit indiceert dat er na reclasseringsbemoedienis niet enkel herstel van de oude situatie plaatsvindt, maar mogelijk ook een verbetering.

Figuur 1. Aandeel unieke personen (reclassenten) die instromen bij OM per type per jaar

Figuur 2 geeft het percentage delicten per delictscategorie weer dat instroomt bij het OM in de verschillende onderzochte jaren. Het percentage delicten in iedere categorie verandert niet veel door de jaren heen. Dat zou kunnen betekenen dat de reclassering ongeveer even effectief is op de verschillende delictscategorieën of dat de reclassering een bepaalde mate van invloed heeft op strafbaar gedrag ongeacht het soort delict. Verhoudingsgewijs worden er in alle in kaart gebrachte jaren voornamelijk vermogensmisdrijven gepleegd. Bijna 50 procent van de delicten zijn vermogensmisdrijven. Daarna komen gewelds- en seksuele misdrijven het meest voor, met een piek in jaar -1. Zonder verdere analyse is hier geen eenduidige verklaring voor.

Figuur 2. Percentage misdrijven instroom per delictscategorie per jaar

4.2 Aantal delicten per persoon

In de vorige paragraaf lag de focus op de instroom van reclassenten en delict soorten bij het OM. Dat gaf inzicht in gemiddelde pleegpatronen, maar het gaf nog geen inzicht in de frequentie van strafbaar gedrag voor en na reclasseringsbemoedening. Dat doet de data in tabel 3 wel. Tabel 3 beschrijft per reclassent per type wat het gemiddeld aantal delicten is waarmee reclassenten instromen bij het OM.

Dit laat een vergelijkbaar patroon zien als het percentage mensen dat instroomt bij het OM. Gemiddeld worden het meeste aantal delicten per persoon gepleegd in jaar -1. Met een sterke toename van jaar -3 naar jaar -1, en een sterke daling van jaar +1 naar jaar +3. Vlak voor de start van reclasseringsinzet (jaar -1) is het gemiddeld aantal delicten voor alle reclassenten die instromen bij OM 1,21 delicten per persoon. Het jaar voor reclasseringsbemoedening pleegt de gemiddelde reclassent dus iets meer dan 1 delict. Dit gemiddelde is op type niveau redelijk stabiel, er zijn echter enkele scherpe uitschieters naar boven. Dit zijn grotendeels dezelfde typen die ook opvielen in de vorige paragraaf, namelijk typen 3, 6, 13 en 14. Zij plegen in jaar -1 gemiddeld meer dan twee delicten per persoon. Dit patroon is voor alle vier de typen ook zichtbaar in jaar -3, daar plegen ze al gemiddeld meer dan één delict per persoon (terwijl andere typen in jaar -3 minder dan één delict per persoon plegen). Hetzelfde geldt voor type 2 maar dit type kent een minder sterke stijging richting jaar -1.

Alle typen kennen na jaar -1 een sterke daling van het gemiddeld aantal delicten per persoon per type. Deze daling zet direct na jaar -1 in en zet dan door naar jaar +3. Het gemiddeld aantal delicten per persoon per type is in jaar +3 ook lager dan in jaar -3. Dit indiceert dat er ten tijde van de reclasseringsinzet niet enkel een verbetering optreedt ten opzichte van het primaire pleegjaar, maar ook ten opzichte van de periode daarvoor. Er zijn enkele typen die nog steeds meer dan één delict gemiddeld per persoon plegen in jaar +3 (type 2, 3, 13 en 14), maar ten opzichte van hun gemiddeld aantal delicten in jaar -1, is dit een flinke vooruitgang. Voor typen 3, 13 en 14 betekent dit zelfs een afname met gemiddeld meer dan één delict per persoon.

Tabel 3. Aantal delicten instroom OM per persoon per type per jaar

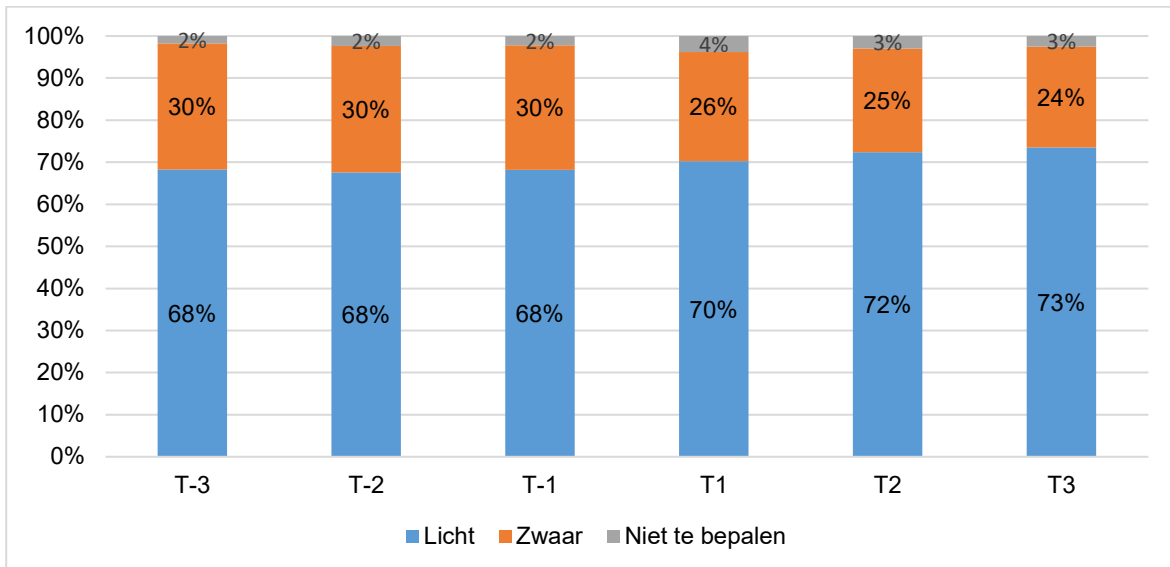
Type	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
1	0,31	0,49	1,17	0,41	0,29	0,27
2	1,22	1,40	1,73	1,13	1,02	1,02
3	1,60	1,70	2,25	1,23	1,15	1,13
4	0,59	0,62	1,21	0,46	0,46	0,38
5	0,72	1,08	1,77	0,82	0,66	0,56
6	1,15	1,38	2,19	1,21	0,95	0,88
7	0,68	0,92	1,59	0,71	0,61	0,52
8	0,88	1,02	1,39	0,78	0,65	0,51
9	0,78	1,03	1,83	0,88	0,65	0,49
10	0,23	0,36	0,95	0,23	0,16	0,15
11	0,89	1,03	1,56	0,87	0,63	0,62
12	0,95	1,05	1,75	0,90	0,71	0,63
13	1,82	2,09	2,44	1,45	1,33	1,24
14	1,44	1,83	2,51	1,44	1,08	1,01
15	0,36	0,52	1,16	0,35	0,26	0,21
16	0,66	0,79	1,50	0,62	0,49	0,42
17a	0,39	0,50	0,87	0,25	0,22	0,22
17b	0,39	0,43	1,15	0,52	0,35	0,32
17c	0,52	0,62	1,38	0,82	0,55	0,42
Totaal	0,52	0,62	1,21	0,50	0,39	0,35

5 Ernst van strafbaar gedrag

Vanuit de aanname dat strafbaar gedrag afneemt maar niet stopt (zoals onderbouwd in hoofdstuk vier), wordt het interessant om ook naar een andere uitkomstmaat te kijken: de ernst van strafbaar gedrag. Als strafbaar gedrag namelijk niet volledig stopt, zou het idealiter in ieder geval afnemen in ernst, waarmee de impact op de maatschappij kleiner wordt.

5.1 Lichte en zware delicten

Wat precies een licht of zwaar delict is, wordt geoperationaliseerd met behulp van een CBS variabele. Zij hanteren de variabele INOMINDELINGSTRAFZWAARTE, waarbij de strafzwaarte van het zwaarste feit leidend is². Er is sprake van een delict gecategoriseerd onder lichte ernst wanneer er sprake is van een strafzwaarte van minder dan 6 jaar. Een strafzwaarte van meer dan 6 jaar wordt gecategoriseerd als zwaar. Voor enkele delicten heeft het CBS de strafzwaarte niet kunnen bepalen. In figuur 3 wordt de ernst van alle delicten weergegeven. De figuur laat zien dat in het jaar vóór reclasseringsbemoediging 68% van alle delicten in de categorie licht valt. In het jaar na reclasseringsbemoediging is dit 70%. Daarnaast kan voor 2% van de delicten geen strafzwaarte bepaald worden. Drie jaar na de start van reclasseringsbemoediging valt 73% van de instroom delicten onder de categorie lichte ernst. Het aandeel delicten met lichte ernst neemt toe na reclasseringsbemoediging en tegelijkertijd neemt het aantal delicten met zware ernst af.

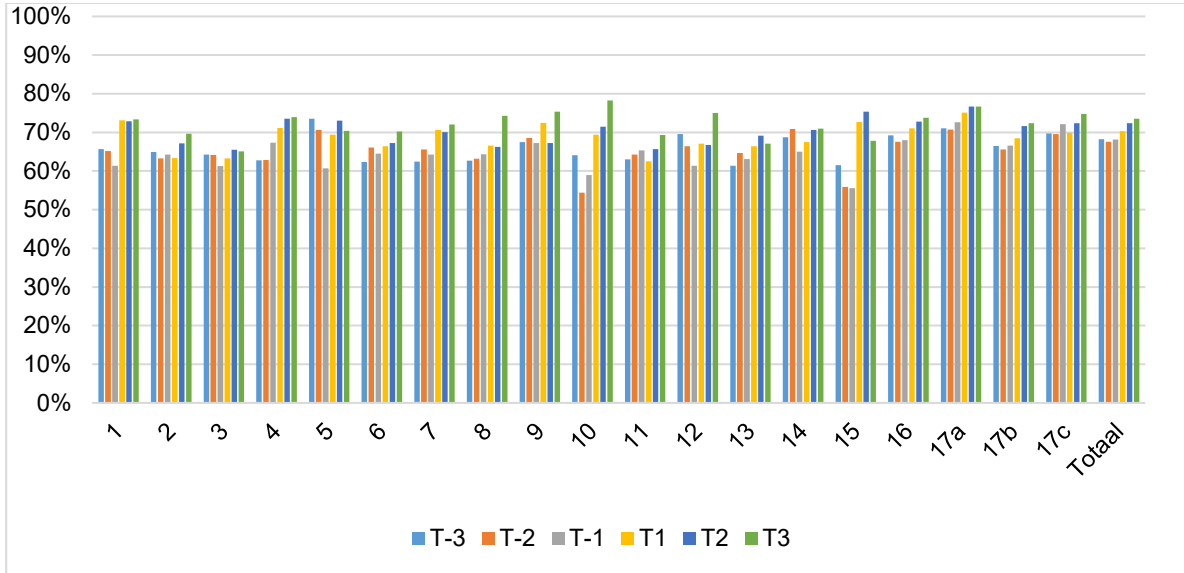

Figuur 3. Strafzwaarte van alle delicten instroom OM

5.2 Ernst van delicten op typeniveau

Hoewel de typologie grote verschillen laat zien tussen typen, laat figuur 4 zien dat het aandeel lichte delicten vergelijkbaar is voor de typen onder toezicht (type 1 t/m 16). De groepen die relatief veel lichte delicten kennen, zijn de groepen die enkel een advies en/of een werkstraf krijgen (type 17a, b en c). Dit is te verklaren omdat deze vormen van inzet primair worden ingezet bij lichtere delicten en minder frequent bij zwaardere delicten (zonder de toevoeging van een toezicht). De verschillen tussen typen 1 t/m 16 en de verschillende typen 17 zijn echter niet bijzonder groot.

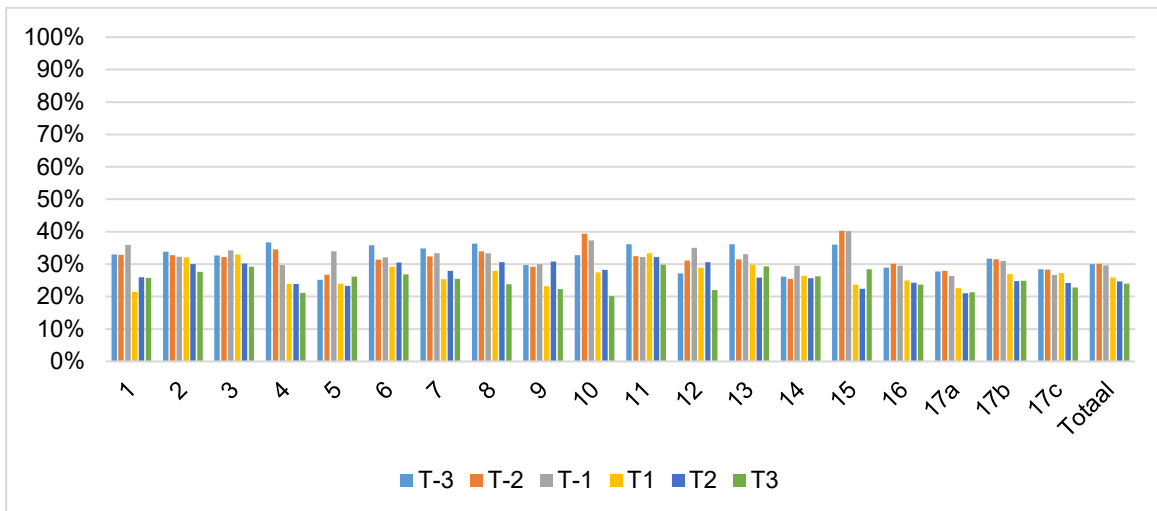
² Sommige reclassenten stromen met meerdere delicten in bij het OM, in dat geval is het zwaarste delict leidend.

Figuur 4. Aandeel delicten met lichte ernst

Figuur 5 laat zien dat het aandeel zware delicten ook ongeveer vergelijkbaar is voor de verschillende typen. Er lijkt een stabiele verhouding tussen lichte en zware delicten te zijn waarbij ongeveer twee derde van de delicten in de categorie licht valt en één derde van de delicten in de categorie zwaar (zie ook bijlage 1). Voor alle typen geldt na de start van reclasseringsbemoediging een lichte toename in het aandeel delicten met lichte ernst en een lichte afname in het aandeel delicten met zware ernst.

Enkele typen vallen daarbij in het bijzonder op. Dit betreft typen 1, 10 en 15, dit zijn in de typologie de relatief lichte en gezonde typen. Toch zijn juist deze typen in jaar -3 tot jaar -1 degene die verhoudingsgewijs vaker zware delicten hebben. Zij laten vervolgens een sterke toename zien in het aandeel lichte delicten na de start van de reclasseringsbemoediging. In het jaar vóór reclasseringsbemoediging is het aandeel delicten met lichte ernst respectievelijk 61% (type 1), 59% (type 10) en 56% (type 15). Na reclasseringsbemoediging stijgt het aandeel delicten lichte ernst naar 73% (type 1), 69% (type 10) en 73% (type 15) (zie bijlage 1).

Figuur 5. Aandeel delicten met zware ernst

Omdat de verhouding tussen lichte en zware delicten door de jaren heen licht lijken te veranderen, zijn significantietoetsen per type gedaan om te onderzoeken of die kleine verandering een significant verschil na inzet van de reclassering is of dat het kleine verschil tussen de jaren toeval is (tabel 4). Daarbij zijn de drie jaar voor reclasseringsbemoedening (jaar -3, jaar -2 en jaar -1) vergeleken met de drie jaar na de start van reclasseringsbemoedening (jaar +1, jaar +2 en jaar +3). Voor alle typen geldt een significante verandering in de ernst van de delicten die zijn gepleegd. De verandering is dus geen toeval. Met enige zekerheid kunnen we stellen dat na de start van reclasseringsbemoedening een groter aandeel lichte delicten wordt gepleegd en een kleiner aandeel zware delicten.

Tabel 4. Significantie toets verschillen in ernst delicten voor en na reclasseringsbemoedening

Type	Vóór reclassering		Ná reclassering		Significantie (p-value < 0,05)
	N	Gemiddelde (SD)	N	Gemiddelde (SD)	
1	816	1,44 (0,44)	387	1,25 (0,38)	0,000
2	655	1,38 (0,33)	578	1,32 (0,35)	0,021
3	627	1,39 (0,31)	555	1,34 (0,34)	0,012
4	897	1,37 (0,39)	572	1,25 (0,37)	0,000
5	604	1,41 (0,39)	403	1,30 (0,36)	0,001
6	728	1,40 (0,35)	593	1,32 (0,35)	0,000
7	992	1,40 (0,39)	661	1,28 (0,35)	0,000
8	586	1,37 (0,35)	425	1,30 (0,36)	0,000
9	540	1,38 (0,38)	376	1,27 (0,36)	0,003
10	1373	1,45 (0,46)	446	1,28 (0,40)	0,000
11	604	1,37 (0,35)	488	1,33 (0,37)	0,025
12	478	1,40 (0,36)	347	1,32 (0,37)	0,003
13	452	1,39 (0,29)	416	1,33 (0,33)	0,001
14	399	1,34 (0,32)	331	1,29 (0,33)	0,006
15	988	1,50 (0,43)	423	1,25 (0,38)	0,000
16	17714	1,34 (0,39)	9793	1,26 (0,36)	0,000
17a	26023	1,29 (0,41)	9945	1,22 (0,37)	0,000
17b	15668	1,33 (0,41)	8085	1,28 (0,38)	0,000
17c	4561	1,29 (0,38)	2760	1,28 (0,36)	0,041

Noot:
N = alle delicten die zijn gepleegd in de periode, gemiddelde = gemiddelde strafwaarde)1 = licht, 2 = zwaar)

6 Strafbaar gedrag op typeniveau

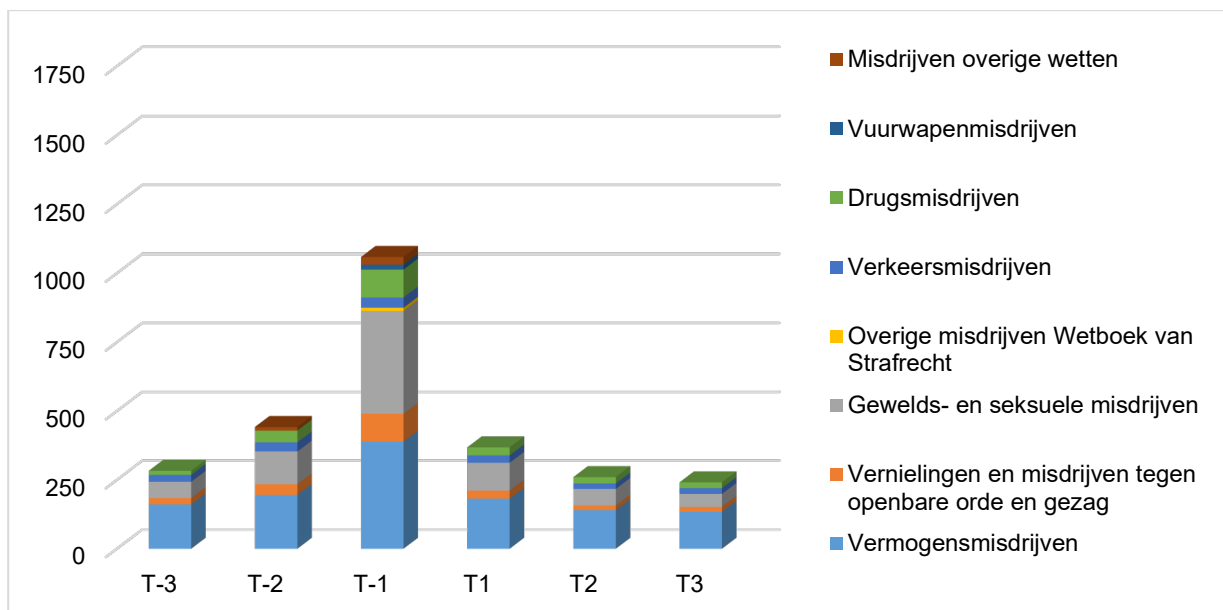
In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op het aantal en het soort delicten per type en het verloop daarvan door de tijd heen. De veranderingen in het strafbaar gedrag op het gebied van frequentie en ernst, zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken, worden op type niveau nog eens herhaald. Om meer duiding te geven aan het strafbare gedrag en de verschillen met andere typen, wordt gebruik gemaakt van informatie uit de typologie ten aanzien van strafbaar gedrag en wordt kort gerefereerd aan de score op strafbaar gedrag per type zoals beschreven in Visser, et al., 2022.

6.1 Strafbaar gedrag type 1

Tabel 5. Verandering strafbaar gedrag type

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,31	0,49	1,17	0,41	0,29	0,27
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	66%	65%	61%	73%	73%	73%

In de typologie heeft type 1 een groene score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Dit houdt in dat het contact met justitie tot nu toe minimaal is geweest en dat er ook in de jeugd geen grote problemen zijn geweest. Dit is ook terug te zien in het aantal delicten waarmee reclassenten in type 1 instromen bij het OM. In jaar -3 en jaar -2 is dit nog zeer beperkt (gemiddeld 0,31 en 0,49 per persoon, zie tabel 5). Als mensen instromen is dit doorgaans in verband met een vermogensmisdrijf of een gewelds-/seksueel delict (zie figuur 6). Het aantal instromers is in jaar -1 flink groter, de eerder genoemde categorieën blijven het grootst, daarnaast is er voornamelijk een groei te zien in het aantal mensen dat instroomt in verband met vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag en het aantal mensen dat instroomt in verband met drugsmisdrijven. Ten opzichte van andere typen kent type 1 een relatief groot aandeel mensen dat instroomt in verband met drugsmisdrijven (zie bijlage 2). Na de start van de reclasseringsinzet neemt het aantal delicten zeer sterk af, waarbij minder dan één derde van de reclassenten in type 1 nog instroomt bij het OM. Als ze instromen is dit wederom primair op vermogen en geweld/seksuele misdrijven.

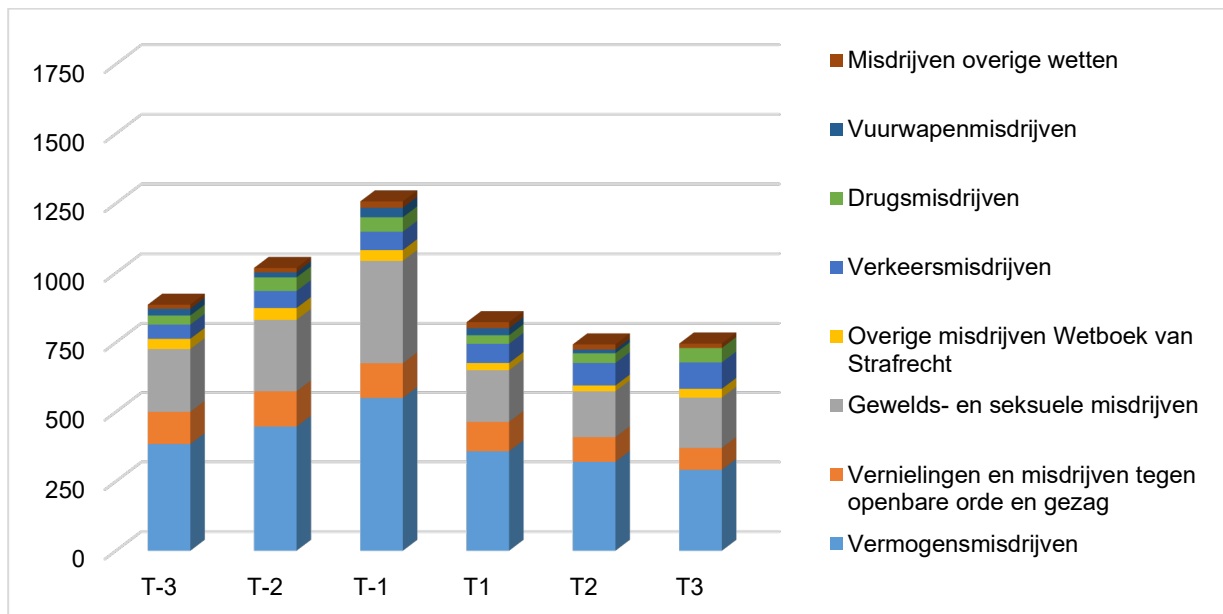
Figuur 6. Aantal delicten instroom OM Type 1 (n=905)

6.2 Strafbaar gedrag type 2

Tabel 6. Verandering strafbaar gedrag type 2

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	1,22	1,40	1,73	1,13	1,02	1,02
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	65%	63%	64%	63%	67%	70%

In de typologie heeft type 2 een rode score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Mensen in type 2 worden beschreven als een oude bekende van de reclassering die al vroeg gestart is met het vertonen van een breed scala aan crimineel gedrag en de nodige mate van agressie en geweld. Dit is ook goed zichtbaar in de data over de instroom bij het OM (zie figuur 7). Al in jaar -3 pleegt type 2 veel delicten, dit loopt gestaag op tot jaar -1 en laat daarna een bescheiden daling zien van jaar -1 naar jaar +1. Na deze initiële afname blijft er wel een redelijk stabiel aantal delicten in jaar +2 en jaar +3. Gemiddeld per persoon pleegt type 2 nog steeds relatief veel delicten maar er is wel een afname zichtbaar ten opzichte van de periode voorafgaand aan de start van reclasseringsbemoediging (zie tabel 6). Qua soort delicten blijft type 2 heel stabiel. De grootste categorieën zijn vermogensmisdrijven, geweld- en seksuele delicten en vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. Hier zitten slechts minimale veranderingen in over de periode van jaar -3 tot en met jaar +3.

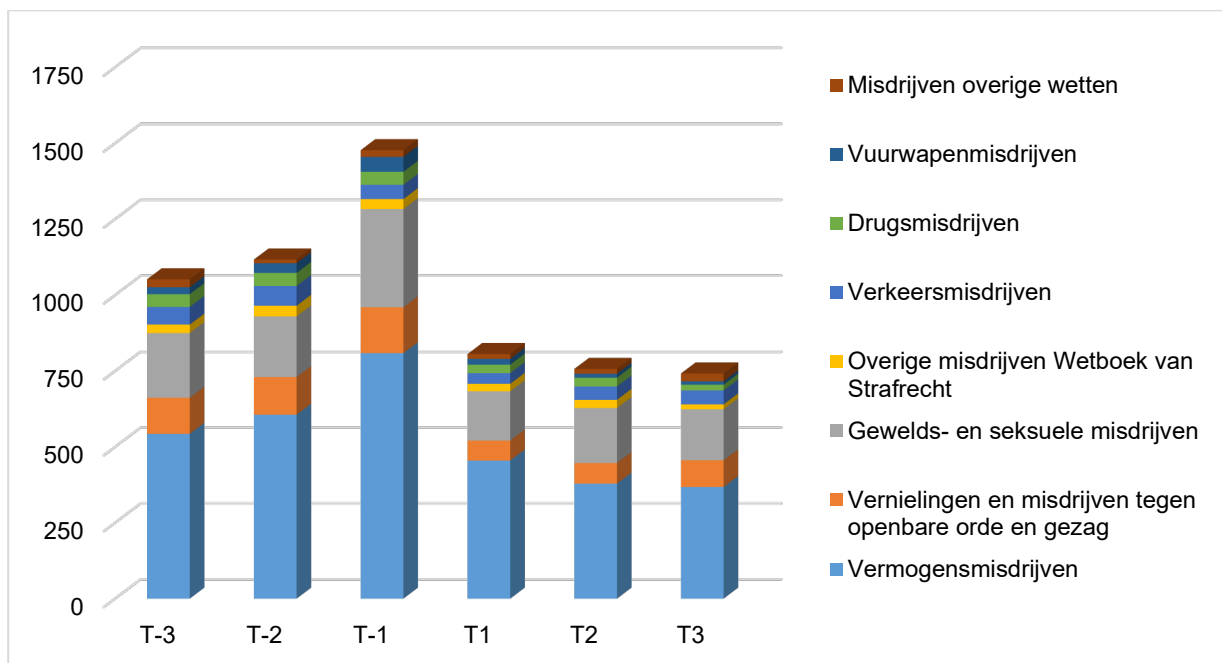
Figuur 7. Aantal delicten instroom OM Type 2 (n=728)

6.3 Strafbaar gedrag type 3

Tabel 7. Verandering strafbaar gedrag type 3

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	1,60	1,70	2,25	1,23	1,15	1,13
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	64%	64%	61%	63%	66%	65%

In de typologie heeft type 3 een rode score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Dit type wordt beschreven als iemand die nooit echt een ander leven gekend heeft en samen met/door vrienden en kennissen veel in de problemen komt. Er is een flinke geschiedenis van strafbaar gedrag en van diverse problemen in de context van type 3 (t.a.v. de factoren die onder contextuele readiness vallen zoals wonen, werk, financiën en sociaal netwerk, zie ook Visser et al., 2022). Toch laat het verloop van de instroom bij het OM wel een voorzichtig positief beeld zien (zie figuur 8). Hoewel type 3 met een hoog aantal delicten instroomt in de jaren voorafgaand aan de reclasseringsinzet, is er ook een duidelijke afname te zien na de start van reclasseringsinzet. Het aantal delicten waarmee type 3 instroomt halveert bijna van jaar -1 naar jaar +1 (zie ook tabel 7). Na deze initiële afname blijft er wel een redelijk stabiel aantal delicten in jaar +2 en jaar +3. Ongeveer de helft van de delicten die type 3 pleegt zijn vermogensmisdrijven, een andere grote categorie voor type 3 zijn de gewelds- en seksuele misdrijven. In verhouding met andere typen is deze categorie echter bescheiden, ten opzichte van andere typen vindt er verhoudingsgewijs minder gewelds- en seksuele delicten plaats (zie bijlage 2).

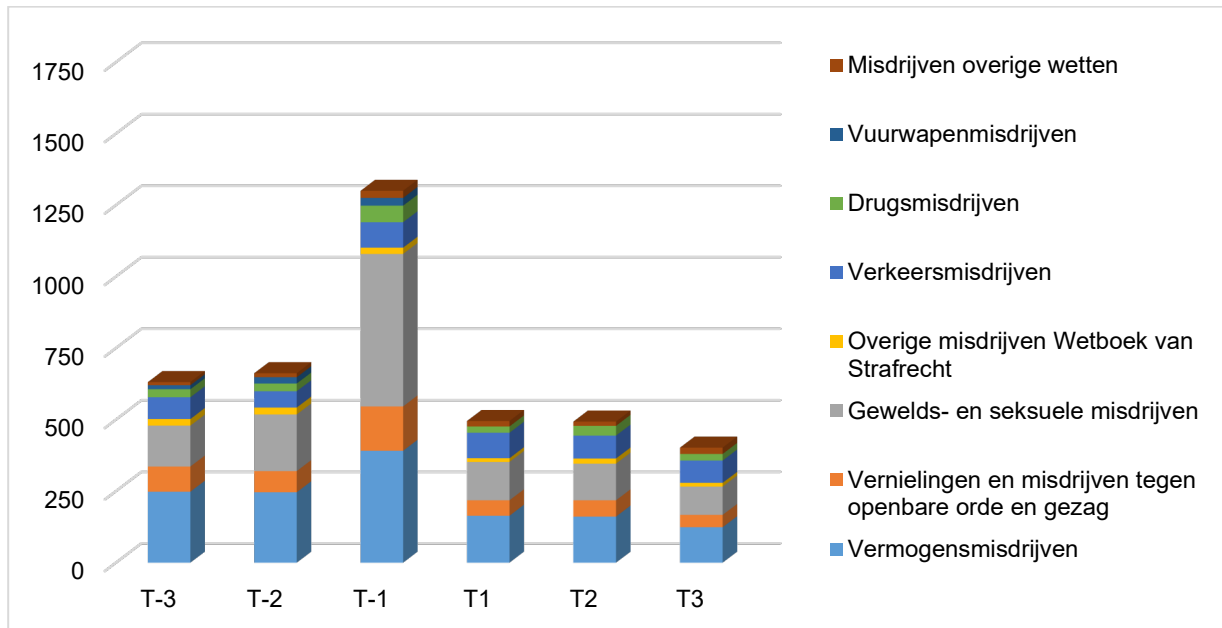
Figuur 8. Aantal delicten instroom OM Type 3 (n=656)

6.4 Strafbaar gedrag type 4

Tabel 8. Verandering strafbaar gedrag type 4

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,59	0,62	1,21	0,46	0,46	0,38
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	63%	63%	67%	71%	74%	74%

In de typologie heeft type 4 een gele score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Type 4 heeft een strafblad maar heeft z'n zaakjes grotendeels op orde. Dit is terug te zien in de instroom OM van type 4 (zie figuur 9). Er is een gemiddelde instroom van mensen in de periode van jaar -3 en jaar -2. Type 4 pleegt wel met enige regelmaat, want er zijn iets meer dan 600 delicten per jaar in deze jaren (op een n van 1072), maar het gat tussen jaar -2 en jaar -1 is groot (zie ook tabel 8). Het aantal delicten verdubbeld in deze periode. Na de start van reclasseringsinzet verminderd de instroom zeer sterk met ongeveer twee derde. Tussen jaar +1 en jaar +2 lijkt er sprake te zijn van een stabiele lijn, om vervolgens in jaar +3 verder af te nemen. Type 4 komt relatief vaak binnen in verband met gewelds- en seksuele misdrijven (zie bijlage 2). Met name in jaar -1 vormt dit soort delicten een grote meerderheid. Daarnaast begaat type 4, in verhouding met andere typen, ook relatief vaak vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag.

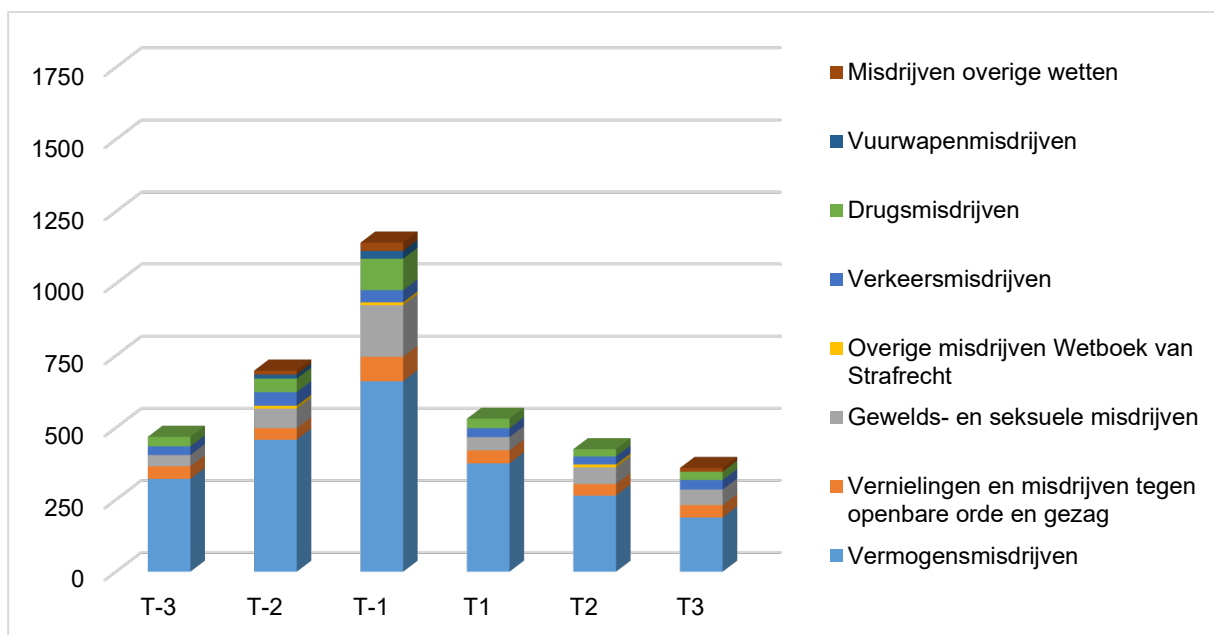
Figuur 9. Aantal delicten instroom OM Type 4 (n=1072)

6.5 Strafbaar gedrag type 5

Tabel 9. Verandering strafbaar gedrag type 5

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,72	1,08	1,77	0,82	0,66	0,56
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	74%	71%	61%	69%	73%	70%

In de typologie heeft type 5 een groene score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Type 5 heeft voorsnog weinig contact gehad met justitie maar er lijken wel wat problemen te zijn in de context en in de persoonlijke sfeer van type 5 (t.a.v. de factoren die onder contextuele readiness vallen zoals wonen, werk, financiën en sociaal netwerk, zie ook Visser et al., 2022). In figuur 10 is zichtbaar dat deze problemen zich ook uiten in strafbaar gedrag en dat van jaar -3 tot en met jaar -1 het aantal instroomdelicten gestaag oploopt. Daarbij pleegt type 5 primair vermogensmisdrijven, in vergelijking met andere typen speelt dit voor type 5 een grote rol (zie bijlage 2). Na de start van reclasseringsinzet (jaar +1) neemt het aantal delicten sterk af, deze daling zet vervolgens door in de jaren daarna (zie ook tabel 9). Als type 5 wel pleegt, dan blijven vermogensmisdrijven veruit de grootste categorie.

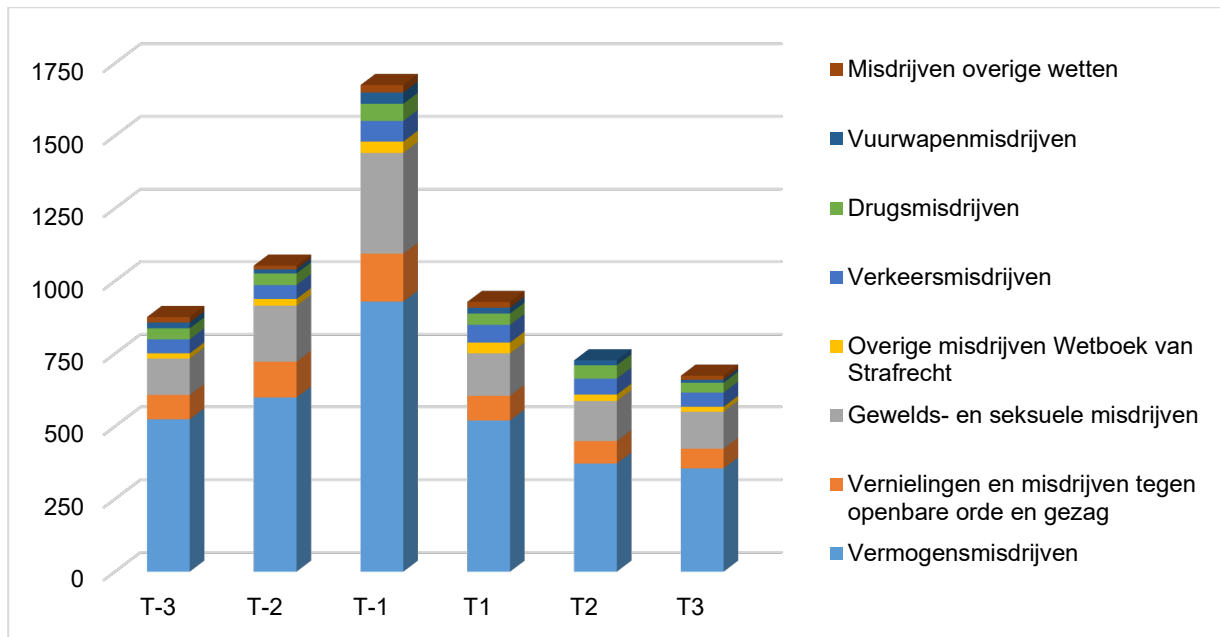
Figuur 10. Aantal delicten instroom OM Type 5 (n=674)

6.6 Strafbaar gedrag type 6

Tabel 10. Verandering strafbaar gedrag type 6

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	1,15	1,38	2,19	1,21	0,95	0,88
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	62%	66%	65%	66%	67%	70%

In de typologie heeft type 6 een gele score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Type 6 wordt daarbij omschreven als iemand die veel verschillende feiten pleegt en daarbij soms agressie toont. Dit is terug te zien in de instroom bij het OM van type 6 (zie figuur 11). Al ruim voor de start van reclasseringsinzet in jaar +1, vertoont type 6 veelvuldig strafbaar gedrag. In jaar -3 is dit al gemiddeld meer dan één delict per persoon (zie tabel 10). In aanloop naar jaar -1 lijken het primair vermogensdelicten te zijn waarmee type 6 instroomt, maar in jaar -1 zelf worden er ook relatief veel gewelds- en seksuele misdrijven gepleegd. Vermogensmisdrijven blijven wel consistent de grootste delictscategorie. Na de start van reclasseringsinzet in jaar +1 halveert het aantal delicten per persoon, maar het totaal aantal delicten blijft hoog. In jaar +3 wordt er in type 6 nog steeds gemiddeld iets minder dan één delict per persoon gepleegd.

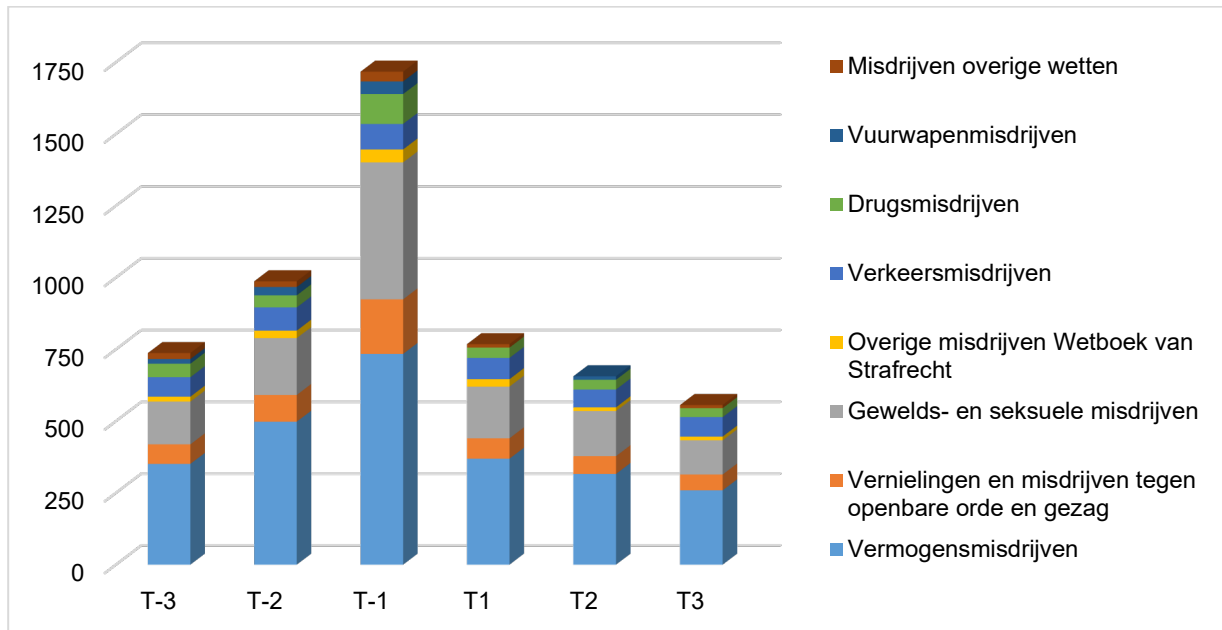
Figuur 11. Aantal delicten instroom OM Type 6 (n=765)

6.7 Strafbaar gedrag type 7

Tabel 11. Verandering strafbaar gedrag type 7

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,68	0,92	1,59	0,71	0,61	0,52
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	62%	66%	64%	71%	70%	72%

In de typologie heeft type 7 een gele score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Type 7 lijkt erg op type 6 maar wordt in de typologie omschreven als een iets mildere versie van type 6. Dit is terug te zien in de instroom delicten (zie figuur 12). Hoewel type 7 in jaar -1 op het eerste oog iets meer instroom delicten dan type 6 kent, is de *n* van type 7 een stuk groter. Dus gemiddeld per persoon zijn het aantal delicten lager dan die van type 6 (zie tabel 11). Bovendien zijn er verhoudingsgewijs iets minder delicten per persoon in de periode voorafgaand aan reclasseringsinzet, en de stijging van jaar -2 naar jaar -1 sterker. De daling na de start van de reclasseringsinzet is ook sterker. Er is dus een grotere afname van het aantal instroom delicten. Deze daling zet langzaam maar gestaag door in jaar +2 en jaar +3. Met name in jaar -1 zijn er relatief veel gewelds- en seksuele misdrijven waarmee type 7 instroomt, voor alle andere jaren is dit aandeel een stuk kleiner en lijkt er vaker sprake te zijn van vermogensmisdrijven.

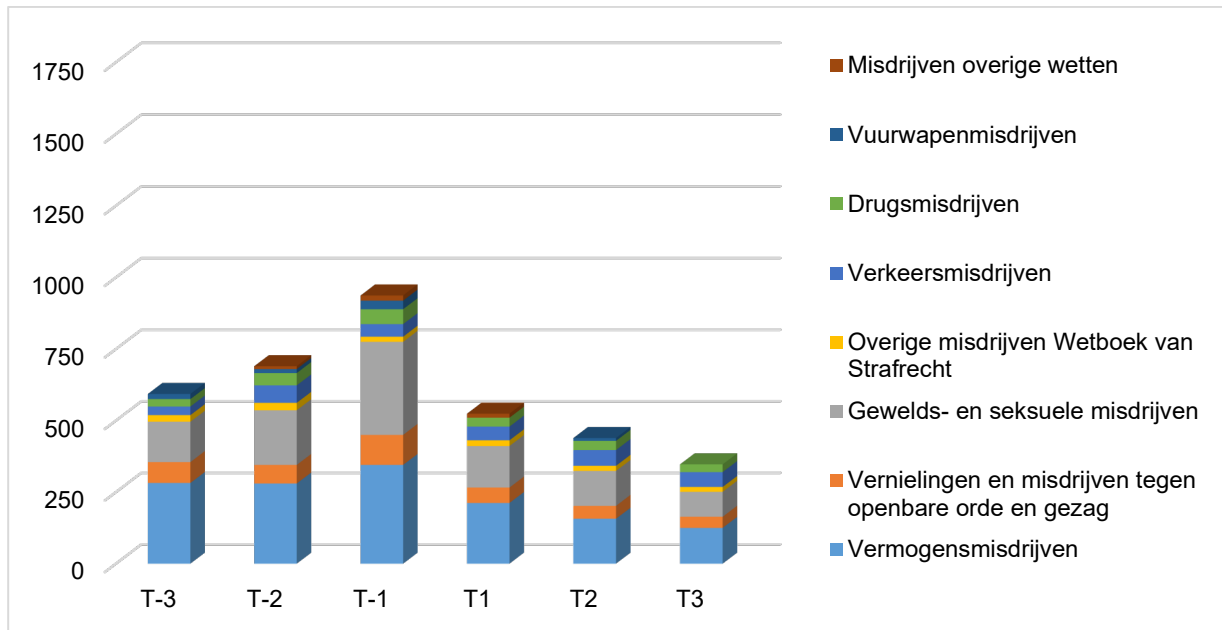
Figuur 12. Aantal delicten instroom OM Type 7 (n=1078)

6.8 Strafbaar gedrag type 8

Tabel 12. Verandering strafbaar gedrag type 8

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,88	1,02	1,39	0,78	0,65	0,51
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	63%	63%	64%	67%	66%	74%

In de typologie heeft type 8 een rode score op strafbaar gedrag, maar hij heeft zijn leven verder wel redelijk voor elkaar (Visser et al., 2022). Type 8 staat volgens de typologie met één been in de criminaliteit en één been in het gewone leven. Die verhouding is ook terug te vinden in de instroom bij OM (zie figuur 13). In de jaren voorafgaand aan reclasseringsinzet pleegt type 8 met enige regelmaat delicten, met verhoudingsgewijs relatief veel gewelds- en seksuele misdrijven. Het aantal delicten per persoon overstijgt enkel in jaar -2 en jaar -1 gemiddeld meer dan één per persoon (zie tabel 12). Dus de frequentie is relatief bescheiden. Na de start van reclasseringsinzet neemt het delict gedrag sterk af en deze daling zet ook goed door in de jaren daarna. Vermogensmisdrijven en gewelds- en seksuele misdrijven blijven de grootste categorieën.

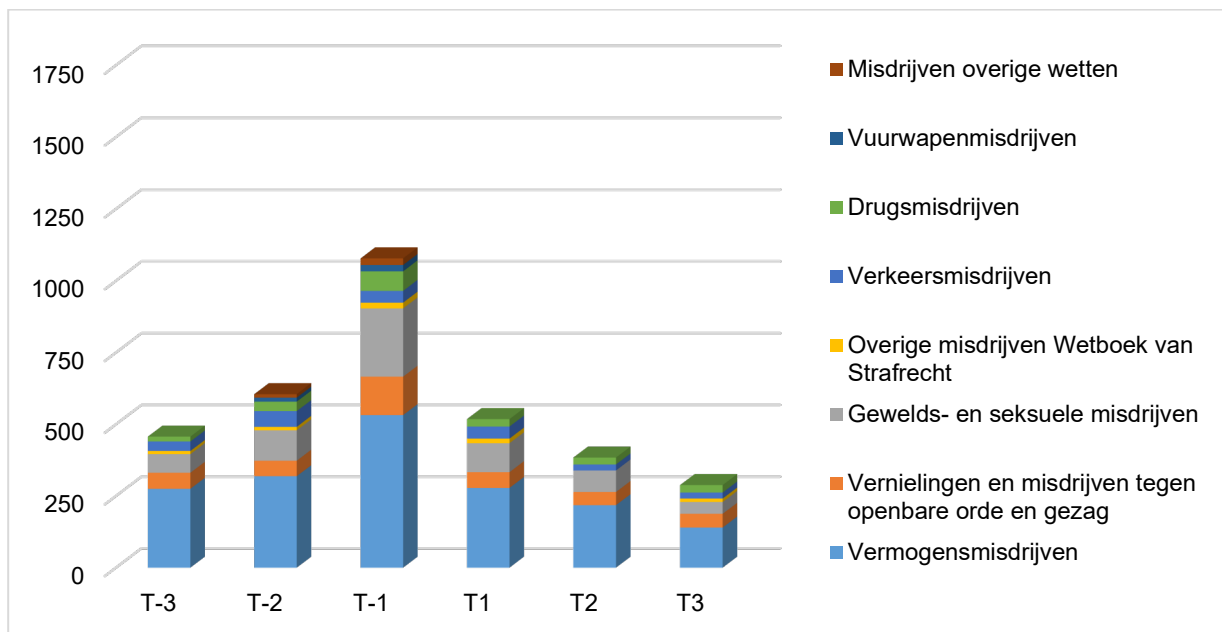
Figuur 13. Aantal delicten instroom OM Type 8 (n=676)

6.9 Strafbaar gedrag type 9

Tabel 13. Verandering strafbaar gedrag type 9

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,78	1,03	1,83	0,88	0,65	0,49
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	68%	69%	67%	72%	67%	75%

In de typologie heeft type 9 een groene score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Toch zie je in de instroom bij het OM dat type 9 al wel enkele jaren meer en meer in contact komt met strafbaar gedrag (zie figuur 14). Vermogensmisdrijven vormen daarbij de grootste categorie, en in jaar -1 zijn er ook relatief veel delicten die vallen onder vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. Na de start van reclasseringsinzet, neemt het aantal delicten waarmee mensen instromen sterk af en deze daling zet ook goed door (zie ook tabel 13). In jaar +3 wordt er ook een stuk minder delicten gepleegd dan in jaar -3. Er is dus niet enkel een verbetering ten opzichte van het startmoment, maar ook ten opzichte van de periode voorafgaand aan de reclasseringsbemoeyenis.

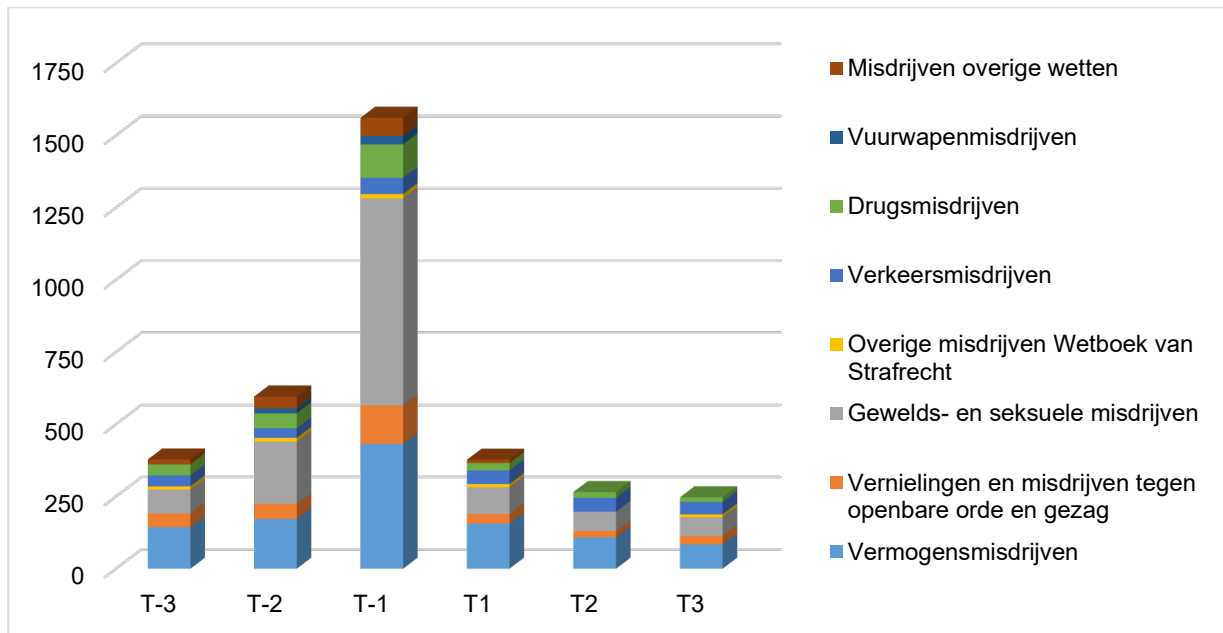
Figuur 14. Aantal delicten instroom OM Type 9 (n=589)

6.10 Strafbaar gedrag type 10

Tabel 14. Verandering strafbaar gedrag type 10

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,23	0,36	0,95	0,23	0,16	0,15
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	64%	54%	59%	69%	71%	78%

In de typologie heeft type 10 een groene score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Zelfs in jaar -1, het jaar waarop voor alle typen de meeste delicten te zien zijn, pleegt type 10 gemiddeld minder dan één delict per persoon (zie tabel 14). Bovendien laat de periode voorafgaand (jaar -3 en jaar -2) en de periode nadien (jaar +1, jaar +2 en jaar +3) zien dat delict gedrag voor velen eerder uitzondering dan regel is. De instroom in deze jaren vooraf en nadien zijn in verhouding tot de n (1635) zeer laag. Type 10 wordt in jaar -1 veruit het meest opgepakt voor gewelds- en seksuele misdrijven, maar in vergelijking met andere typen is er ook redelijk veel instroom in de drugsmisdrijven (zie figuur 15). Na jaar -1 keldert het aantal delicten direct én deze daling zet verder door in de jaren daarna. Na verloop van tijd stroomt type 10 bijna volledig uit de criminaliteit, in jaar +3 worden er gemiddeld 0,15 delicten per persoon gepleegd (zie tabel 14).

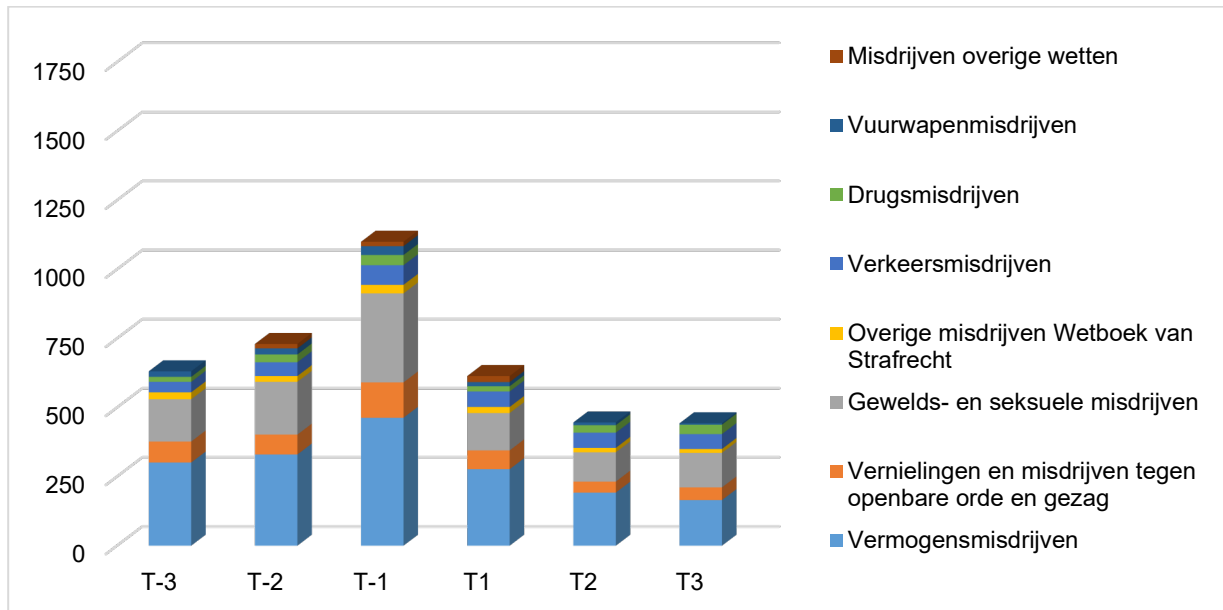
Figuur 15. Aantal delicten instroom OM Type 10 (n=1635)

6.11 Strafbaar gedrag type 11

Tabel 15. Verandering strafbaar gedrag type 11

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,89	1,03	1,56	0,87	0,63	0,62
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	63%	64%	65%	63%	66%	69%

In de typologie heeft type 11 een rode score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Op basis van de instroom bij OM lijkt het er op dat deze rode score primair wordt veroorzaakt door gedrag(sproblemen) tijdens de jeugd. In de periode voorafgaand aan reclasseringsinzet wordt er met enige frequentie gepleegd door type 11, met in jaar -3 0,89 delicten per persoon en in jaar -1 1,56 delicten per persoon (zie tabel 15). Dit is niet zo hoog als andere typen met een rode score op strafbaar gedrag. Ten opzichte van andere typen onder toezicht, vertoont type 11 een gemiddelde hoeveelheid strafbaar gedrag (zie bijlage 2). Ten opzichte van alle reclassenten is het iets meer dan gemiddeld (zie ook tabel 3). Het soort delicten waarmee type 11 instroomt zijn primair vermogensmisdrijven en geweld- en seksuele misdrijven (zie figuur 16). Deze verdeling blijft vergelijkbaar over de jaren heen, wel neemt het totaal aantal instroom delicten sterk af na de start van reclasseringsinzet. Vanaf jaar +2 is het gemiddeld aantal delicten per persoon duidelijk minder dan in jaar -3.

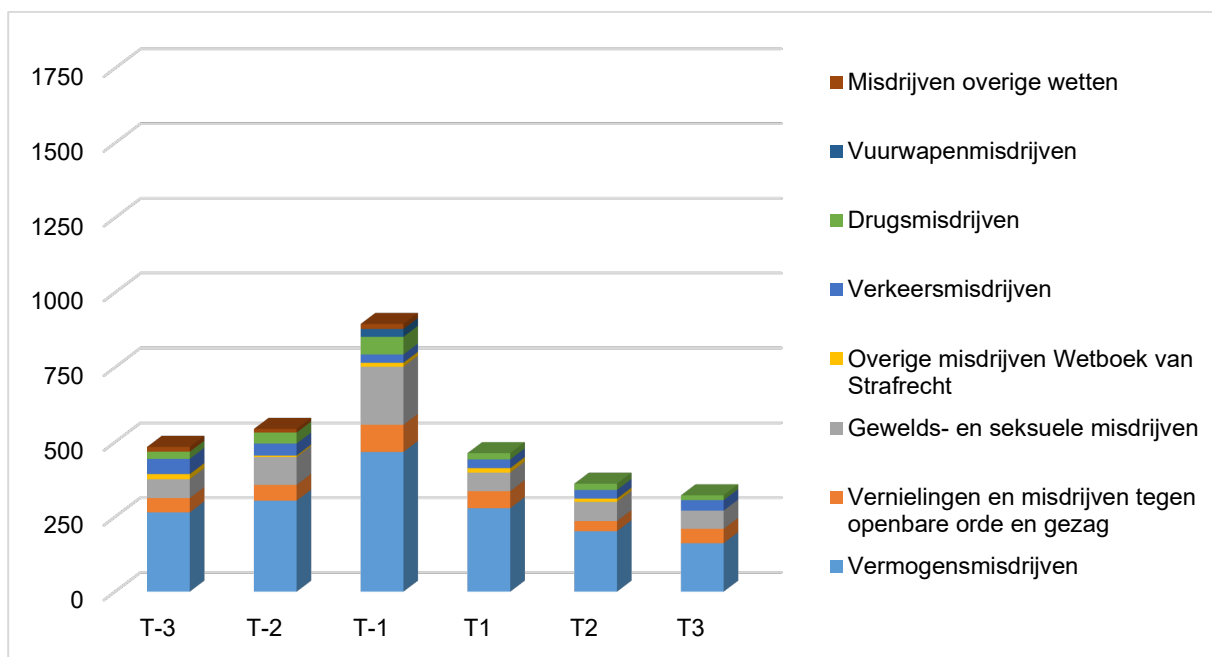
Figuur 16. Aantal delicten instroom OM Type 11 (n=706)

6.12 Strafbaar gedrag type 12

Tabel 16. Verandering strafbaar gedrag type 12

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,95	1,05	1,75	0,90	0,71	0,63
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	70%	66%	61%	67%	67%	75%

In de typologie heeft type 12 een gele score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Dit wordt met name toegeschreven aan een problematische financiële situatie zonder werk en met te weinig inkomsten. De verwachting is dat type 12 veel vermogensdelicten pleegt. In verhouding met andere typen is deze aanname correct (zie bijlage 2). In de instroom OM delicten van type 12 is zichtbaar dat er verhoudingsgewijs veel vermogensdelicten worden gepleegd (zie figuur 17), ook meer dan de meeste andere typen dit doen. Er is bij type 12 sprake van een redelijk abrupt verloop in instroom, in jaar -3 en jaar -2 wordt gemiddeld één delict per persoon gepleegd (zie tabel 16). Dit verdubbelt bijna in jaar -1. Na de start van reclasseringsinzet neemt het aantal delicten met hetzelfde tempo af. Het gemiddeld aantal delicten halveert al in jaar +1 en neemt verder af tot ongeveer één derde in jaar +3.

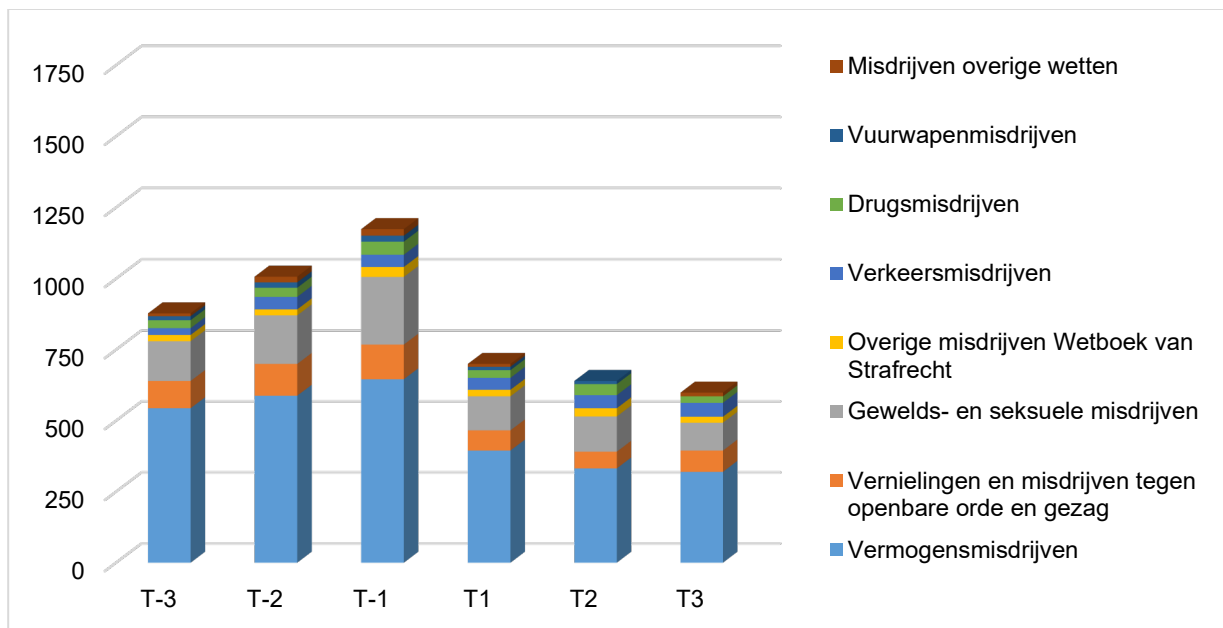
Figuur 17. Aantal delicten instroom OM Type 12 (n=512)

6.13 Strafbaar gedrag type 13

Tabel 17. Verandering strafbaar gedrag type 13

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	1,82	2,09	2,44	1,45	1,33	1,24
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	61%	65%	63%	66%	69%	67%

In de typologie heeft type 13 een rode score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Hij wordt omschreven als iemand met een lange delict geschiedenis, veel problemen en een diepe inbedding in het criminele milieu. Bij uitstek zou type 13 lastig tot gedragsverandering kunnen komen. Het aantal delicten waarmee type 13 gemiddeld instroom laat een positiever beeld zien (zie figuur 18). Daarbij zijn de delicten in de jaren voorafgaand aan reclasseringsinzet zeer hoog. Als in jaar -3 gaat het om gemiddeld meer dan twee delicten per persoon, dit loopt gestaag verder op in de jaren daarna (zie tabel 17). Na de start van de reclasseringsinzet neemt het aantal delicten per persoon flink af. Het gat tussen jaar -1 en jaar +1 is al bijna één delict per persoon, deze afname zet verder door richting jaar +3. Een belangrijke kanttekening, specifiek voor type 13 is wel dat dit type in meer dan 70% van de gevallen minstens één intramurale detentieperiode kent ten tijde van het toezicht (de reclasseringsinzet). Concreet betekent dit dat er dus één of meerdere periodes voor meer dan 70% van de mensen in dit type zijn, waarin de mogelijkheden tot strafbaar gedrag (zeer) beperkt zijn.

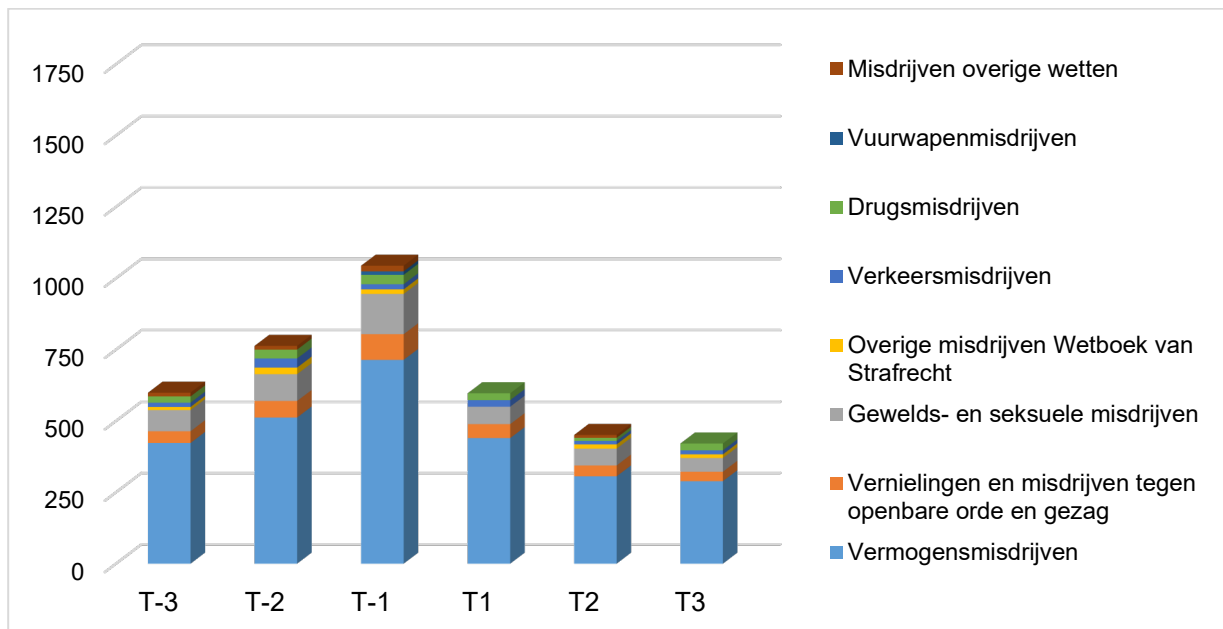
Figuur 18. Aantal delicten instroom OM Type 13 (n=482)

6.14 Strafbaar gedrag type 14

Tabel 18. Verandering strafbaar gedrag type 14

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	1,44	1,83	2,51	1,44	1,08	1,01
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	69%	71%	65%	67%	71%	71%

In de typologie heeft type 14 een gele score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Er spelen veel problemen ten aanzien van de individuele readiness en de contextuele readiness to change. Dit uit zich volgens de typologie onder andere in een chronisch gebrek aan geld en de verkeerde mensen om zich heen. Dit is congruent met het soort delicten waarvoor type 14 primair instroomt (zie figuur 19). Meer dan alle andere typen heeft type 14 verhoudingsgewijs veel vermogensdelicten (zie bijlage 2). Zelfs geweld- en seksuele delicten (wat voor de meeste andere typen een grote categorie is), is voor type 14 zeer bescheiden. In de periode voorafgaand aan reclasseringsinzet, groeit het gemiddeld aantal delicten per persoon sterk (zie tabel 18). In jaar -3 gaat het om iets minder dan 1,5 delict per persoon en in jaar -1 is dit opgelopen tot gemiddeld iets meer dan 2,5 delict per persoon. Van alle typen heeft type 14 de sterkste stijging in het gemiddeld aantal delicten tussen jaar -3 en jaar -1. Na de start van reclasseringsinzet, laat type 14 echter ook één van de sterkste dalingen zien. Waarbij in jaar +3 nog gemiddeld iets meer dan één delict per persoon wordt gepleegd. Hoewel één delict per persoon 3 jaar na de start van de reclasseringsinzet relatief hoog is, is de mate van daling indrukwekkend voor een type dat veel verschillende problemen heeft bij de start van reclasseringsinzet. Type 14 kent wel dezelfde kanttekening als type 13, iets minder dan 70% kent minimaal één intramurale detentieperiode ten tijde van het toezicht (en kunnen in die periode dus geen delicten plegen).

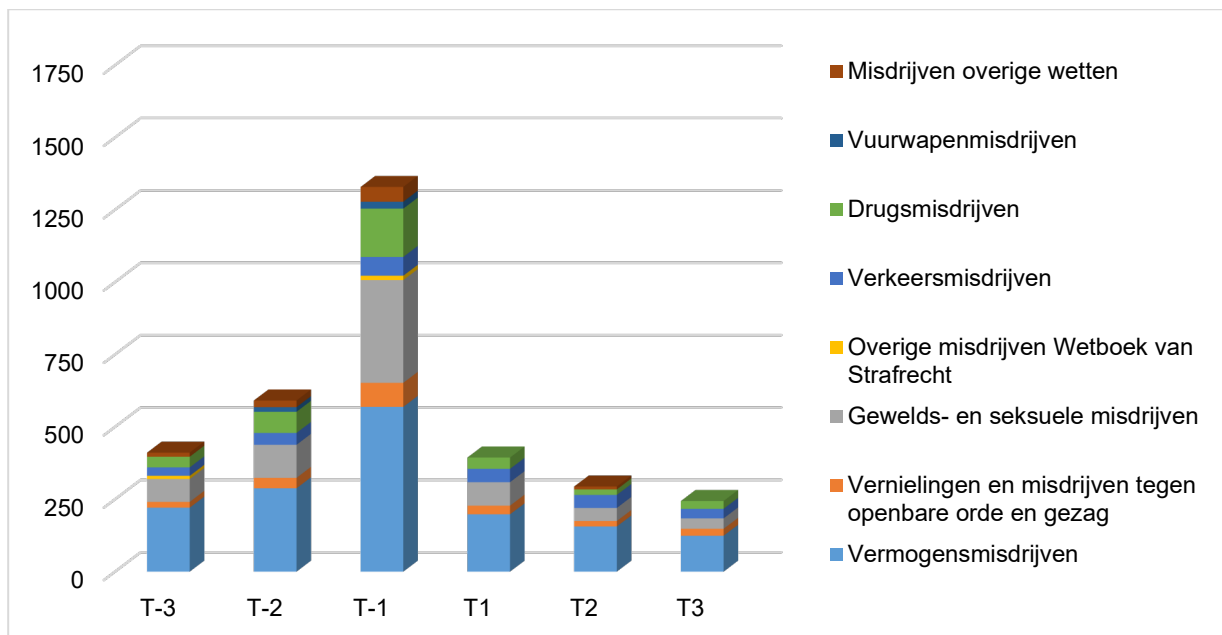
Figuur 19. Aantal delicten instroom OM Type 14 (n=416)

6.15 Strafbaar gedrag type 15

Tabel 19. Verandering strafbaar gedrag type 15

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,36	0,52	1,16	0,35	0,26	0,21
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	62%	56%	56%	73%	75%	68%

In de typologie heeft type 15 een groene score op strafbaar gedrag (Visser et al., 2022). Net als bij de typen 1, 4 en 10 heeft type 15 in de periode voorafgaand aan jaar -1 én in de periode na jaar -1 slechts een beperkte hoeveelheid instroom bij het OM. Dit betekent dat jaar -1 een sterke stijging vormt ten opzichte van de jaren daarvoor en dat jaar +1 een sterke daling betekent ten opzichte van het jaar daarvoor (zie tabel 19). Net als voor andere typen zijn vermogensmisdrijven en geweld- en seksuele misdrijven de meest voorkomende delicten voor type 15 (zie figuur 20). Echter, ten opzichte van andere typen scoort type 15 ook hoog op het aandeel drugsmisdrijven (zie bijlage 2). Met name in jaar -1 bestaat een relatief groot deel van de delicten voor type 15 uit drugsmisdrijven. Na verloop van tijd stroomt type 15 bijna volledig uit de criminaliteit, in jaar +3 worden er gemiddeld 0,21 delicten per persoon gepleegd (zie tabel 19).

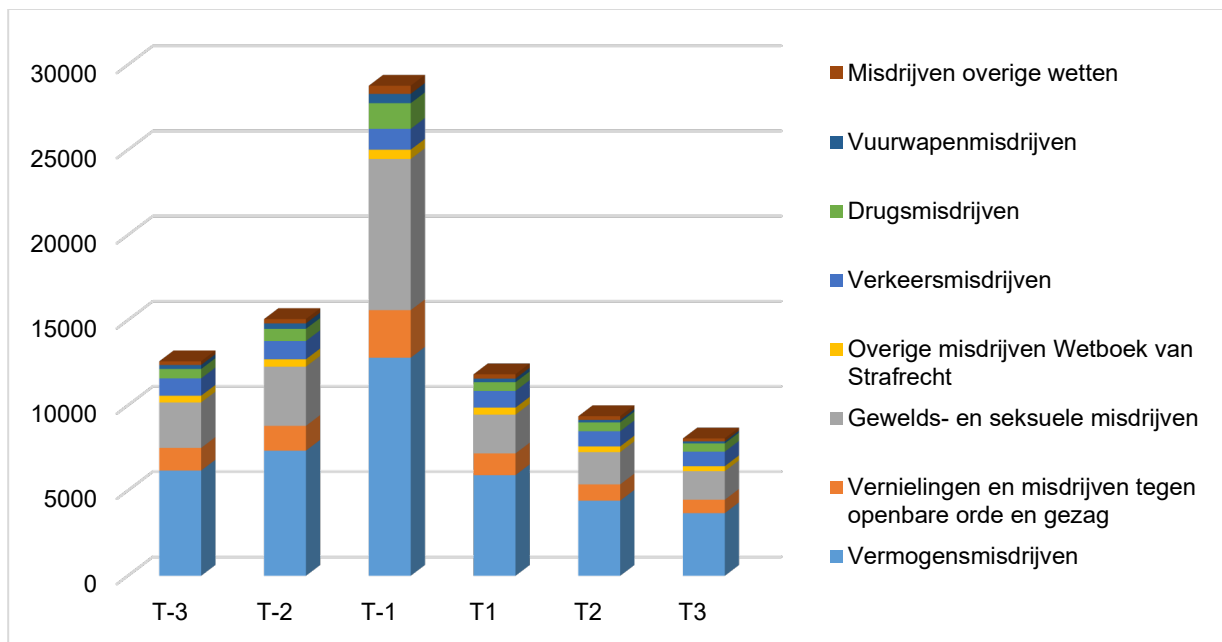
Figuur 20. Aantal delicten instroom OM Type 15 (n=1141)

6.16 Strafbaar gedrag type 16

Tabel 20. Verandering strafbaar gedrag type 16

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,66	0,79	1,50	0,62	0,49	0,42
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	69%	68%	68%	71%	73%	74%

Type 16 bestaat uit reclassenten die onder toezicht staan, maar niet zijn ingedeeld in de typologie om verschillende redenen (zie hiervoor ook Visser, et al., 2022). Type 16 heeft dus ook geen “score” op strafbaar gedrag zoals de voornoemde typen. Op basis van de data kan wel een voorzichtige inschatting worden gedaan waar type 16 valt in het spectrum ten opzichte van de andere typen. Type 16 kent qua patroon veel overeenkomsten met de typen die relatief gunstige patronen laten zien zoals typen 1, 4, 10 en 15. Qua delict frequentie valt type 16 in alle jaren een fractie boven het totale gemiddelde van alle typen (tabel 3). Het soort delicten waar type 16 mee instroomt zijn ook vergelijkbaar met de patronen die zichtbaar zijn bij de andere 15 typen die onder toezicht staan (zie bijlage 2). Delicten bestaan primair uit vermogensmisdrijven en geweld- en seksuele misdrijven (zie figuur 21). Daarnaast vindt er in jaar -1 een korte piek plaats van het aantal mensen dat instroomt met vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. In vergelijking met andere type lijken er wel niet iets meer mensen met verkeersmisdrijven in te stromen (zie bijlage 2).

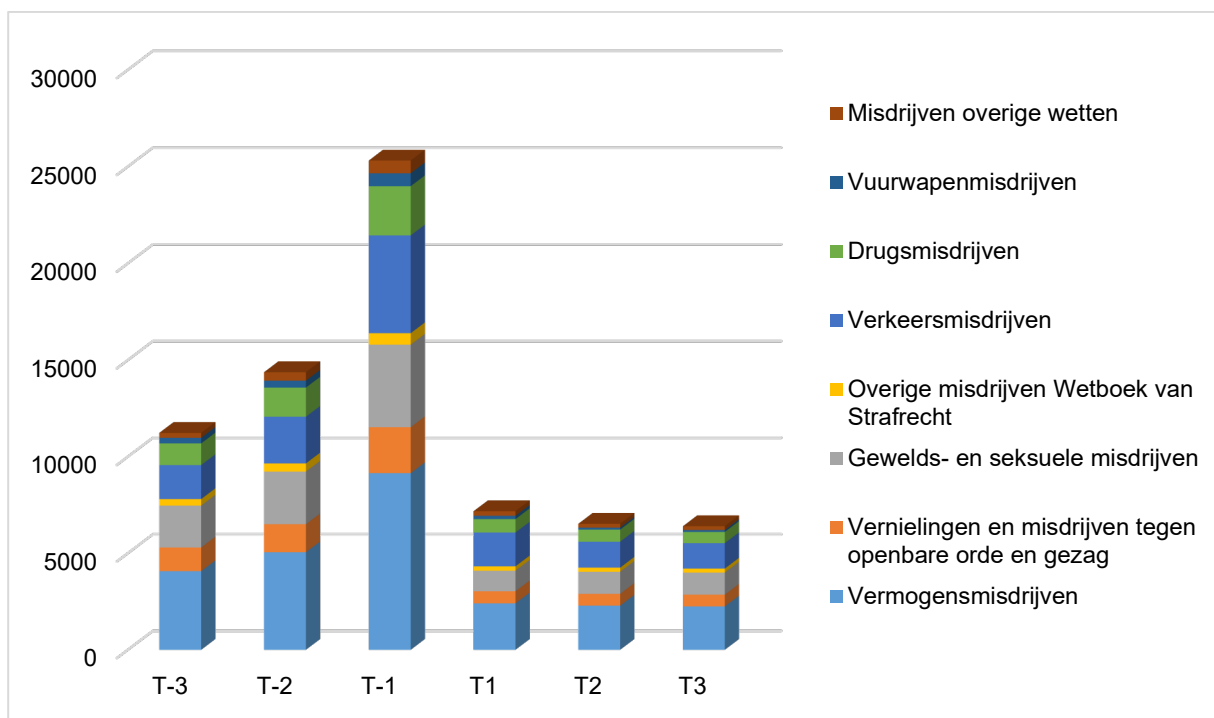
Figuur 21. Aantal delicten instroom OM Type 16 (n=19133)

6.17 Strafbaar gedrag type 17a

Tabel 21. Verandering strafbaar gedrag type 17a

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,66	0,79	1,50	0,62	0,49	0,42
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	69%	68%	68%	71%	73%	74%

Type 17a zijn alle reclassenten die enkel een werkstraf volgen bij de reclassering. Dit betreft een grote groep mensen die relatief weinig (en minder ernstig) delict gedrag laten zien in vergelijking met de mensen die onder toezicht staan. In jaar -3 worden er gemiddeld 0,39 delicten gepleegd, dit loopt op tot gemiddeld 0,87 delicten in jaar -1, alvorens te dalen tot gemiddeld 0,22 delicten per persoon in jaar +2 en jaar +3 (zie tabel 21). De verhoudingen in het soort delicten ziet er voor type 17a anders uit dan voor de typen onder toezicht (zie bijlage 2). Zo worden er relatief veel verkeersmisdrijven gepleegd, ook het aandeel drugsmisdrijven is groter dan voor de meeste typen onder toezicht. Het aandeel geweld- en seksuele misdrijven is juist kleiner voor type 17a. Daarmee lijkt er niet één soort delict dat sterk oververtegenwoordigd is voor type 17a, zoals dat voor andere typen wel het geval is (figuur 22).

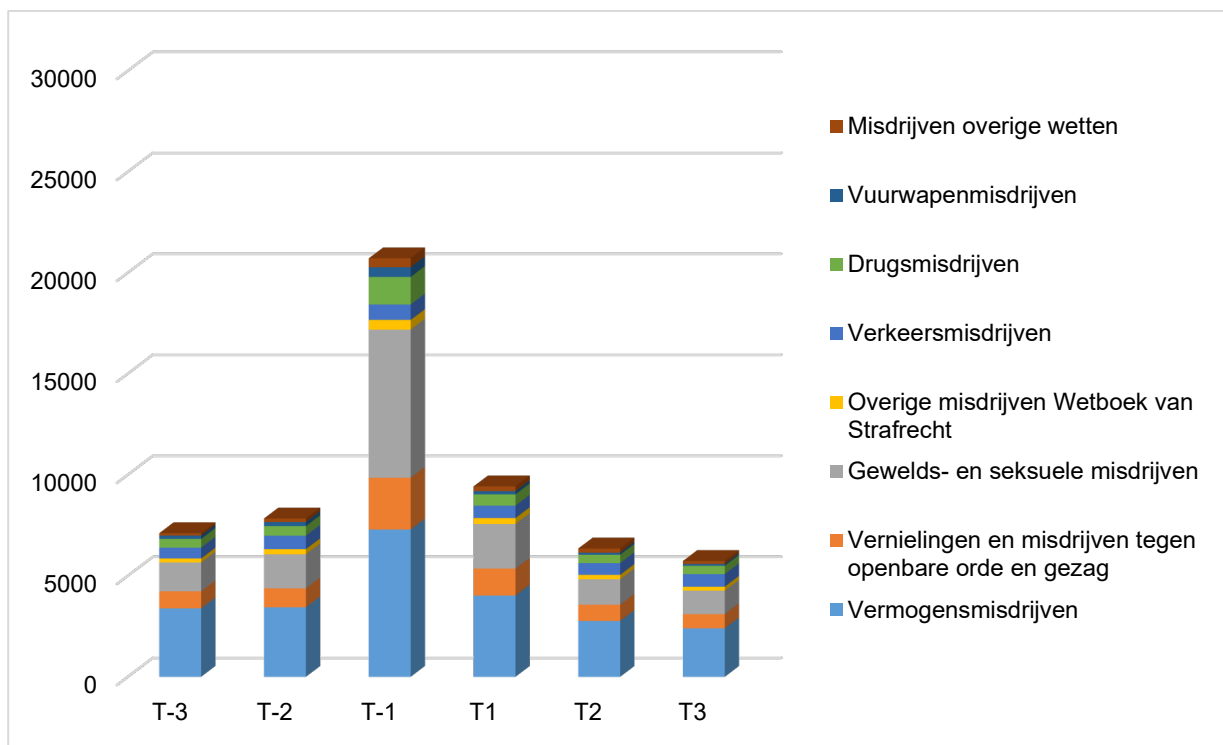
Figuur 22. Aantal delicten instroom OM Type 17a (n=29028)

6.18 Strafbaar gedrag type 17b

Tabel 22. Verandering strafbaar gedrag type 17b

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,39	0,43	1,15	0,52	0,35	0,32
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	66%	66%	67%	68%	72%	72%

Type 17b zijn alle reclassenten voor wie de reclassering enkel een advies uitbrengt. Deze groep is lastig te duiden omdat er een scala aan redenen zijn om een advies aan te vragen bij de rechter (en geen andere reclasseringsinzet in te zetten). In jaar -3 laat type 17b gemiddeld net zo veel instroomdelicten zien als type 17a (gemiddeld 0,39 delicten per persoon). Het aantal delicten stijgt met name van jaar -2 naar jaar -1 zeer sterk voor type 17b (van 0,43 delicten per persoon naar 1,15 delicten per persoon) (zie tabel 22). In jaar +1 halveert het aantal instroomdelicten. Een paar jaar na het reclasseringsadvies is er nog een klein aantal delicten per persoon (0,32). De verhoudingen tussen verschillende delicten zijn grotendeels vergelijkbaar met de typen onder toezicht (zie bijlage 2). Er lijkt wel een iets groter aandeel van geweld- en seksuele misdrijven te zijn in jaar -1 (zie ook figuur 23). Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag zijn in alle jaren iets groter dan voor de typen onder toezicht.

Figuur 23. Aantal delicten instroom OM Type 17b (n=18035)

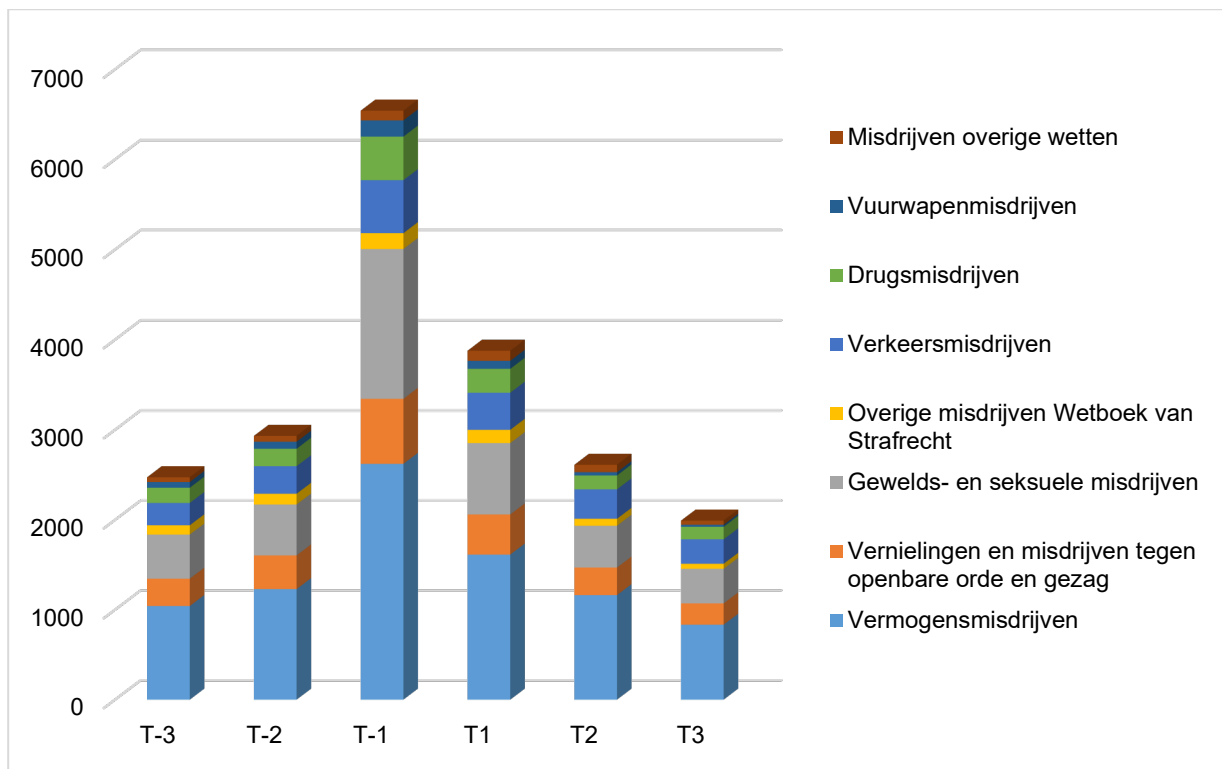
6.19 Strafbaar gedrag type 17c

Tabel 23. Verandering strafbaar gedrag type 17c

	T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
Frequentie strafbaar gedrag	0,52	0,62	1,38	0,82	0,55	0,42
Ernst strafbaar gedrag; % lichte ernst	70%	70%	72%	70%	72%	75%

Type 17c bestaat uit mensen voor wie een advies is uitgebracht door de reclassering én die een werkstraf hebben uitgevoerd bij de reclassering. Dit type heeft in alle jaren gemiddeld iets meer delicten waarmee ze instromen dan typen 17a en 17b. Ten opzichte van het totale gemiddelde aantal delicten steken ze in bijna alle jaren net iets boven het gemiddelde uit (zie ook tabel 3). Dit gemiddelde wordt door de aantallen echter sterk beïnvloed door typen 17a en 17b.

Qua soort delicten is net als bij type 17a sprake van meer verkeersmisdrijven en meer drugsmisdrijven dan voor de meeste typen (zie bijlage 2). Daarnaast lijkt er ook sprake van relatief meer delicten in de categorie vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. Vermogensmisdrijven en geweld- en seksuele misdrijven vormen nog steeds de twee grootste categorieën (zie figuur 24).

Figuur 24. Aantal delicten instroom OM Type 17c (n=4742)

7 Conclusie & discussie

In dit deelrapport is onderzocht hoe de ernst en frequentie van strafbaar gedrag veranderen in de periode voorafgaand aan reclasseringsinzet, ten tijde van reclasseringsinzet en na afloop van reclasseringsinzet. Door veranderingen in ernst en frequentie centraal te stellen, is het mogelijk om op een meer genuanceerde manier te kijken naar herhaling van strafbaar gedrag. De aan- of afwezigheid van recidive beperkt het resultaat van de inspanning van de reclassering tot een dichotomie, de reclassering is alleen succesvol als recidive stopt. Door te kijken naar (veranderingen in) de frequentie waarmee wordt gepleegd en (veranderingen in) de ernst waarmee wordt gepleegd wordt gepoogd recht te doen aan de inspanningen van de reclassering. Een afname in frequentie en/of ernst is daarbij mogelijk een positief resultaat van de inspanningen van de reclassering, dit maakt het mogelijk om de definiëring van succes meer gelaagd te maken. Daarbij erkennend dat het stoppen met strafbaar gedrag zelden lineair verloopt en dat dit vaak gepaard gaat met vallen en opstaan. Er wordt eerst kort ingegaan op de uitkomsten. Vervolgens wordt stilgestaan bij de uitdagingen en beperkingen van de methodologische keuzes. Tot slot wordt ingegaan op de conclusies die getrokken kunnen worden op basis van dit rapport.

7.1 Samenvattend

In de periode voorafgaand aan de reclasseringsinzet (jaar -3, jaar -2 en jaar -1) neemt het percentage mensen dat instroomt bij het OM toe voor alle typen (subgroepen). De mate van toename verschilt tussen typen, sommige typen vertonen al langer strafbaar gedrag en starten dus in jaar -3 al met een groot percentage mensen dat instroomt. Andere typen laten in jaar -3 nog bijna geen strafbaar gedrag zien maar hebben een sterke toename in de jaren daarna. Ook de frequentie van de delicten neemt toe in deze periode. Er is uitgegaan van een gemiddeld aantal delicten per persoon en wederom geldt, voor alle typen is sprake van een stijging van het aantal delicten in de periode voorafgaand aan reclasseringsinzet.

Zodra de reclasseringsinzet start (jaar +1), is een verandering in strafbaar gedrag zichtbaar. Het percentage reclassenten per type dat instroomt bij het OM neemt drastisch af en daalt vaak in jaar +1 al onder het percentage van jaar -3. Als dat nog niet in jaar +1 gebeurt dan wel in jaar +2 of jaar +3 want de afname zet ook in deze jaren na de start van reclasseringsinzet door. Dit is ook zichtbaar in de frequentie van het gemiddeld aantal delicten dat reclassenten per type plegen. Ook deze frequentie neemt drastisch af.

Ten aanzien van ernst is een vergelijkbaar patroon *niet* zichtbaar. Het aantal delicten dat gecategoriseerd wordt als zwaar ten opzichte van het aantal delicten dat gecategoriseerd wordt als licht, blijft gedurende de volledige onderzoeksperiode relatief stabiel (namelijk één derde zware delicten, twee derde lichte delicten). Statistische toetsen laten wel zien dat er sprake is van een significante verandering ten gunste van het aantal lichte delicten.

7.2 Discussie

De gehanteerde operationalisatie van ernst en frequentie in dit rapport kent enkele beperkingen. Het CBS heeft meerdere bestanden die bruikbaar zijn voor het in kaart brengen van het aantal mensen dat een delict pleegt en de frequentie waarmee dit wordt gedaan. Hier is gekozen voor de instroom data van het OM. Dit heeft als voordeel dat het aantal (mogelijke) delicten zoveel mogelijk worden geïncorporeerd, het heeft echter als beperking dat er nu ook delicten zijn geïncorporeerd waar iemand uiteindelijk voor is vrijgesproken of waarbij het delict is geseponeerd.

Daarnaast houdt de instroom data geen rekening met doorlooptijden van rechtszaken, hoger beroep en dergelijke. Het delict waar voor mensen dus instromen bij de reclassering in jaar +1, kan in theorie

al gepleegd zijn in jaar -2 of jaar -3 (dit verklaard ook waarom voor enkele typen het gemiddeld aantal gepleegde delicten in jaar -1, minder dan één delict is). Dit kan dus ook de indruk wekken dat er al een langer pleegpatroon gaande is, terwijl het eigenlijk om één geïsoleerd delict per persoon gaat. Dit is met name in theorie mogelijk voor de typen met een lage delict frequentie. Voor toekomstig onderzoek is het mogelijk deze beperkingen te verkleinen door aanvullende data te benutten zoals CBS bestanden 'Uitstroom OM' en 'Uitstroom rechter'. In dat geval is bekend of er sprake is van een daadwerkelijke veroordelingen kunnen doorlooptijden binnen het justitiële systeem beter in kaart worden gebracht.

Er is mogelijk voor enkele typen ook sprake van een vertekening van de frequentie van strafbaar gedrag na start van de reclasseringsinzet. Enkele typen hebben in 70 tot 80% van de gevallen minimaal één intramurale detentieperiode ten tijde van reclasseringsinzet. Hoewel hier ook al sprake van is als iemand één dag in detentie doorbrengt, kan het voor sommige mensen ook betekenen dat ze voor een langere periode vastzitten. Wanneer mensen voor langere tijd vast zitten ten tijde van de reclasseringsinzet, dan is het mogelijk dat een deel van de zichtbare veranderingen kan worden toegeschreven aan het zogenaamde insluitingseffect. Waarmee mensen simpelweg minder plegen doordat het lastiger is om dit te doen terwijl ze vast zitten. Om de zichtbare veranderingen na start van de reclasseringsinzet verder te duiden en met meer precisie te controleren voor detentieperiode(n), is aanvullend onderzoek nodig.

Ten aanzien van de ernst en het duiden van mogelijke veranderingen daarin, is uitgegaan van een CBS bestand INOMINDELINGSTRAFZWAARTE. Dit categoriseert de instroomdelicten op basis van de strafzwaarte van het feit waarop in de wet de hoogste straf staat (zwaarste feit). Dit zegt dus niets over de daadwerkelijke veroordeling. Het is mogelijk dat iemands delict nu ten onrechte wordt toegeschreven aan de categorie zwaar omdat het soort delict wordt gecategoriseerd als een zwaar delict, terwijl het feitelijke delict bijvoorbeeld licht wordt afgedaan door omstandigheden, context, of elementen in het delict zelf. Een betere duiding van de feitelijke delicten en de zwaarte daarvan zou mogelijk bereikt kunnen worden met intensief dossieronderzoek of aanvullende databestanden ten aanzien van strafafdoening.

7.3 Conclusie

De analyses in dit rapport laten zien dat strafbaar gedrag in veel gevallen al langer bezig is maar escaleert vlak voor de start van reclasseringsinzet. Het soort delicten dat wordt gepleegd verandert door de jaren heen nauwelijks. Maar na de start van reclasseringsinzet neemt zowel het aantal mensen dat strafbaar gedrag vertoont, als de hoeveelheid delicten die worden gepleegd flink af. En hoewel de verandering in ernst klein is, is er wel sprake van een significante verschuiving naar meer lichte delicten. Op zowel frequentie als ernst treedt er dus een positieve verandering op na de start van reclasseringsinzet. Deze verandering is zichtbaar bij alle typen.

8 Verantwoording

Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen van het lectoraat Modelleren van Maatschappelijke Impact (MMI) op basis van reclasseringsdata in combinatie met niet-openbare Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het onderzoek van het lectoraat is gefinancierd vanuit een samenwerking tussen Hogeschool Saxion en de drie reclasseringsorganisaties in Nederland.

9 Literatuur

Németh, A., Linnenbank, J.H.M., Roeland, M.M., Visser, A., Duijnste, D., Stegink, M. & Van den Heuvel, S. (2022). De waarde van reclasseren in Nederland. *Eerste raming van maatschappelijke baten rond cliënten van de reclassering*. Deventer: Hogeschool Saxion.

Visser, A., Roeland, M.M., Stegink, M., Linnenbank, J.H.M. & Németh, A. (2022). Typologie reclassenten. *Ten behoeve van een MKBA*. Deventer: Hogeschool Saxion.

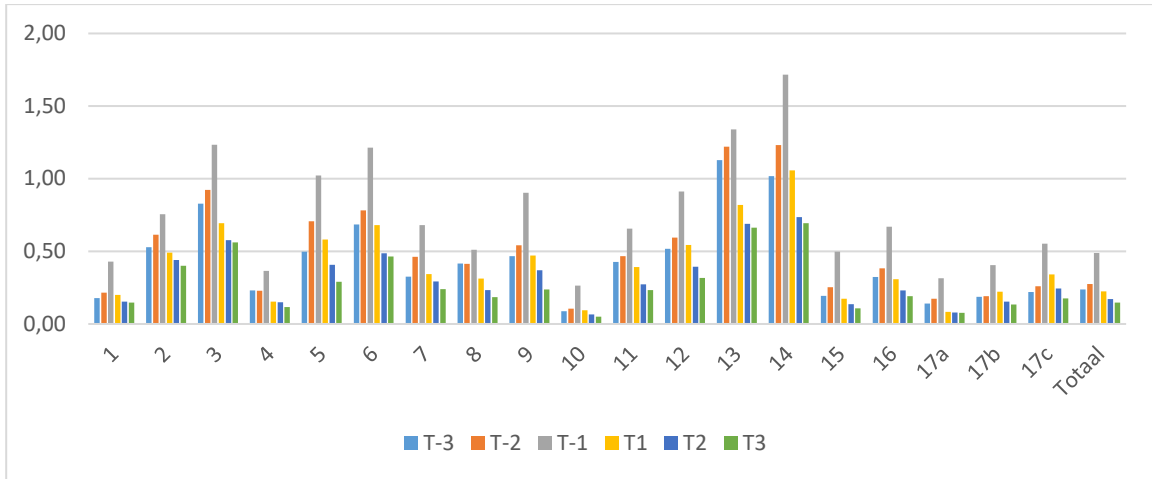
10 Bijlage 1 – strafzwaarte per type per jaar

Tabel 24. Categorisering strafzwaarte zwaarste delict per type per jaar

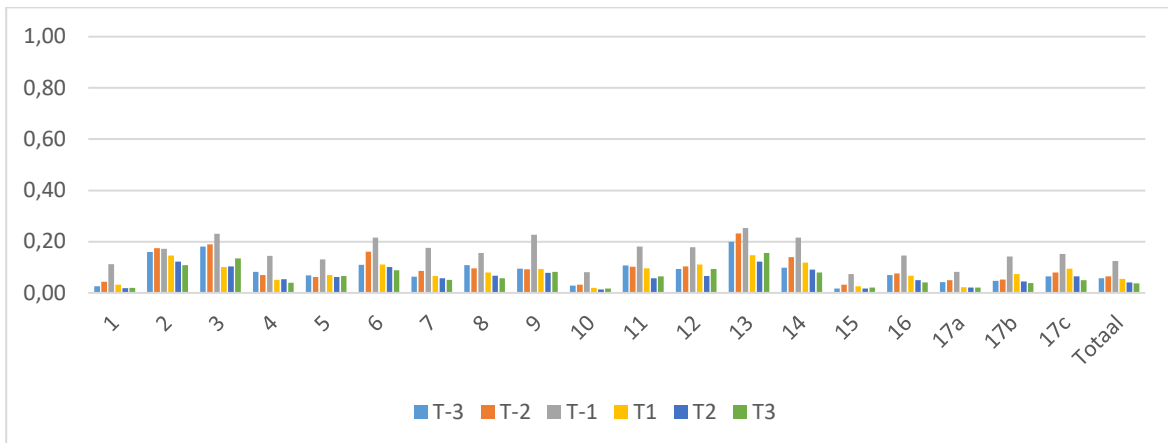
Type		T-3	T-2	T-1	T1	T2	T3
1	licht	66%	65%	61%	73%	73%	73%
	zwaar	33%	33%	36%	21%	26%	26%
	ntb	1%	2%	3%	5%	1%	1%
2	licht	65%	63%	64%	63%	67%	70%
	zwaar	34%	33%	32%	32%	30%	28%
	ntb	1%	4%	3%	5%	3%	3%
3	licht	64%	64%	61%	63%	66%	65%
	zwaar	33%	32%	34%	33%	30%	29%
	ntb	3%	4%	4%	4%	4%	6%
4	licht	63%	63%	67%	71%	74%	74%
	zwaar	37%	35%	30%	24%	24%	21%
	ntb	0%	3%	3%	5%	3%	5%
5	licht	74%	71%	61%	69%	73%	70%
	zwaar	25%	27%	34%	24%	23%	26%
	ntb	1%	3%	5%	7%	4%	4%
6	licht	62%	66%	65%	66%	67%	70%
	zwaar	36%	31%	32%	29%	30%	27%
	ntb	2%	2%	3%	4%	2%	3%
7	licht	62%	66%	64%	71%	70%	72%
	zwaar	35%	32%	33%	25%	28%	25%
	ntb	3%	2%	2%	4%	2%	2%
8	licht	63%	63%	64%	67%	66%	74%
	zwaar	36%	34%	33%	28%	31%	24%
	ntb	1%	3%	2%	5%	3%	2%
9	licht	68%	69%	67%	72%	67%	75%
	zwaar	30%	29%	30%	23%	31%	22%
	ntb	3%	2%	3%	4%	2%	2%
10	licht	64%	54%	59%	69%	71%	78%
	zwaar	33%	39%	37%	27%	28%	20%
	ntb	3%	6%	4%	3%	0%	2%
11	licht	63%	64%	65%	63%	66%	69%
	zwaar	36%	32%	32%	33%	32%	30%
	ntb	1%	3%	2%	4%	2%	1%
12	licht	70%	66%	61%	67%	67%	75%
	zwaar	27%	31%	35%	29%	31%	22%
	ntb	3%	3%	4%	4%	3%	3%
13	licht	61%	65%	63%	66%	69%	67%
	zwaar	36%	31%	33%	30%	26%	29%
	ntb	3%	4%	4%	4%	5%	4%
14	licht	69%	71%	65%	67%	71%	71%
	zwaar	26%	26%	30%	26%	26%	26%
	ntb	5%	4%	5%	6%	4%	3%
15	licht	62%	56%	56%	73%	75%	68%
	zwaar	36%	40%	40%	24%	22%	28%
	ntb	2%	4%	4%	4%	2%	4%
16	licht	69%	68%	68%	71%	73%	74%
	zwaar	29%	30%	29%	25%	24%	24%
	ntb	2%	2%	3%	4%	3%	2%
17a	licht	71%	71%	73%	75%	77%	77%
	zwaar	28%	28%	26%	23%	21%	21%
	ntb	1%	1%	1%	2%	2%	2%
17b	licht	66%	66%	67%	68%	72%	72%
	zwaar	32%	32%	31%	27%	25%	25%
	ntb	2%	3%	2%	5%	4%	3%
17c	licht	70%	70%	72%	70%	72%	75%
	zwaar	28%	28%	27%	27%	24%	23%
	ntb	2%	2%	1%	3%	3%	2%
Totaal	licht	68%	68%	68%	70%	72%	73%
	zwaar	30%	30%	30%	26%	25%	24%
	ntb	2%	2%	2%	4%	3%	3%

11 Bijlage 2 – delicten instroom OM per delictscategorie

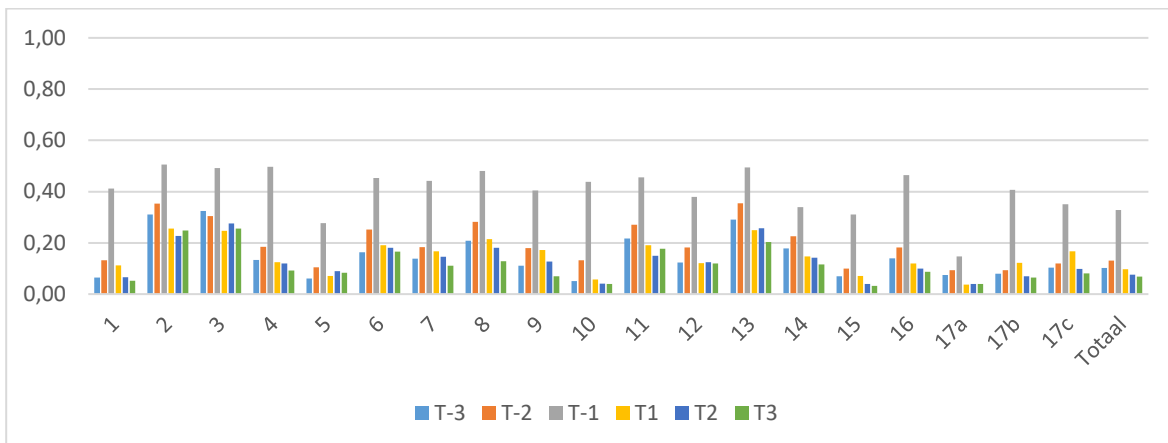
NB: wisselende lengte verticale assen (2,0; 1,0 en 0,2)

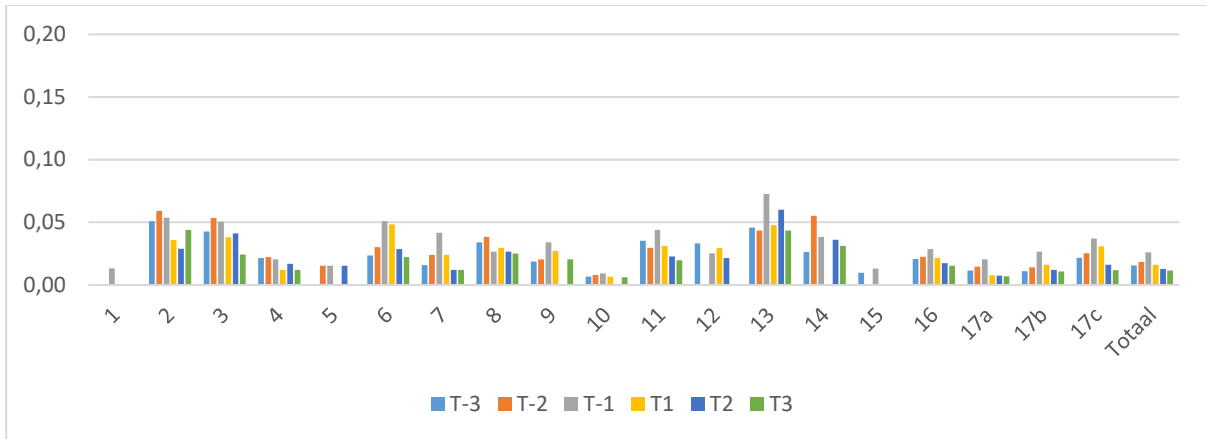
Figuur 25. Gemiddeld aantal vermogensdelicten instroom om per persoon per type

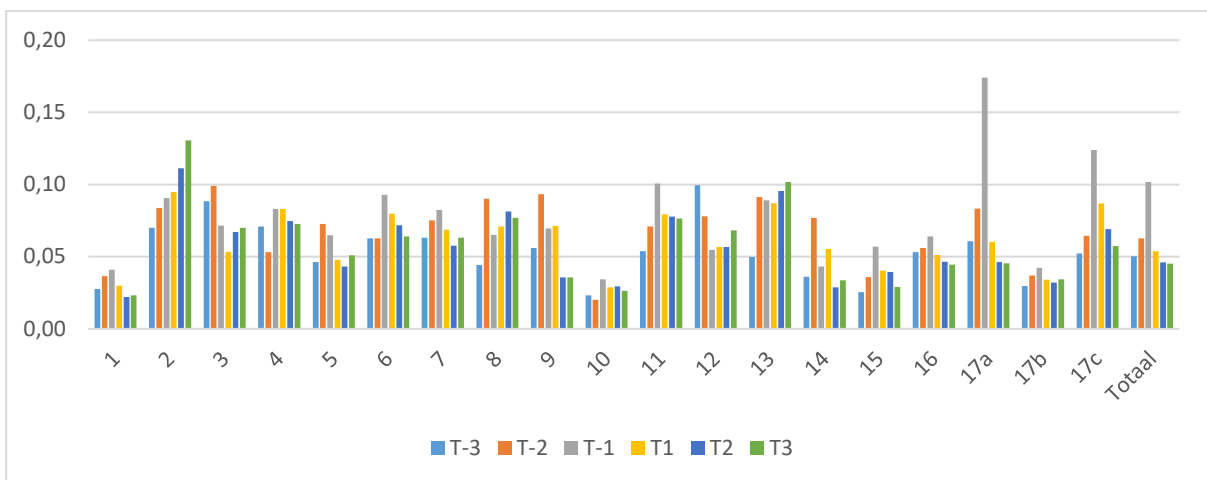
Figuur 26. Gemiddeld aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag instroom om per persoon per type

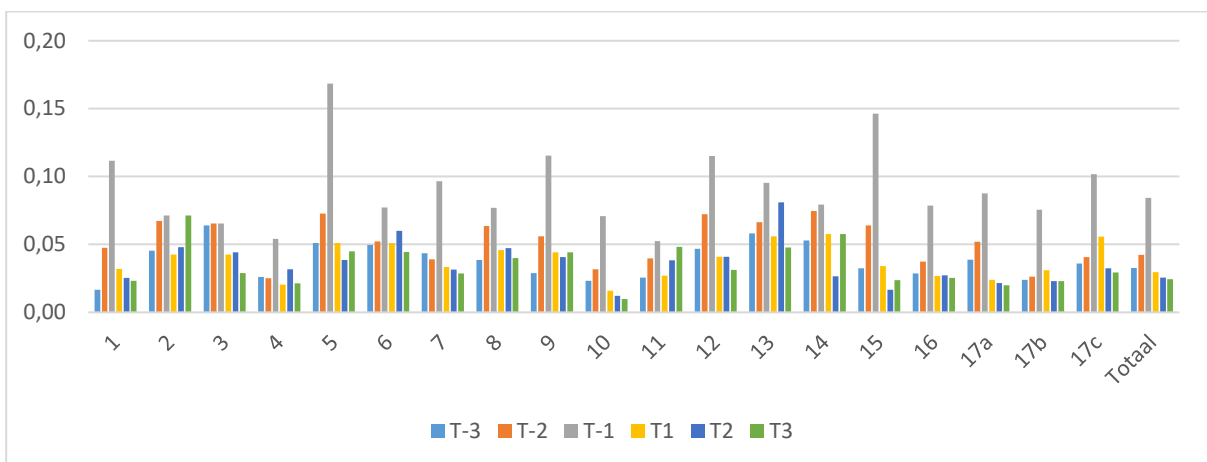
Figuur 27. Gemiddeld aantal gewelds- en seksuele misdrijven instroom om per persoon per type

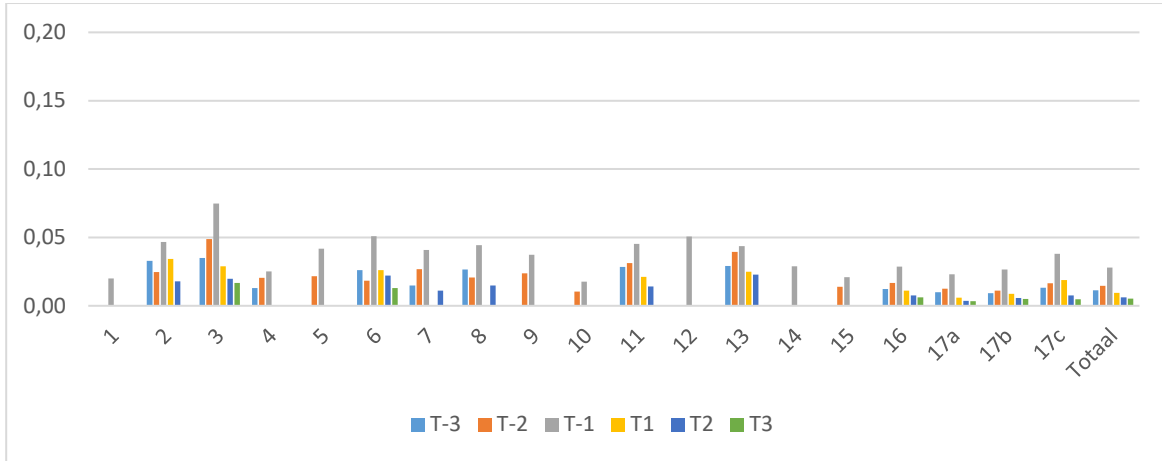
Figuur 28. Gemiddeld aantal overige misdrijven Wetboek van Strafrecht instroom om per persoon per type

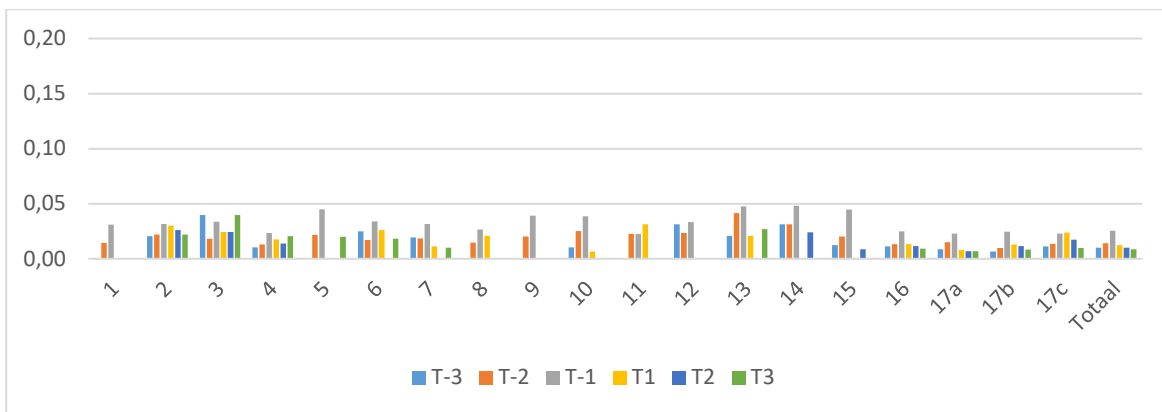
Figuur 29. Gemiddeld aantal verkeersmisdrijven instroom om per persoon per type

Figuur 30. Gemiddeld aantal drugsmisdrijven instroom om per persoon per type

Figuur 31. Gemiddeld aantal vuurwapenmisdrijven instroom om per persoon per type

Figuur 32. Gemiddeld aantal misdrijven overige wetten instroom om per persoon per type